

Національний технічний університет
"Дніпровська політехніка"

Навчально-науковий Інститут економіки
Фінансово-економічний факультет

Кафедра економічного аналізу і фінансів

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

до кваліфікаційної роботи
ступеню бакалавра

студента Тупіциної Каріни Олександрівни
(ПІБ)

академічної групи 072-16-1

(шифр)

спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

(код і назва спеціальності)

освітньо-професійна програма «Фінанси, банківська справа та страхування»

на тему: « Оцінка та прогнозування якості кредитного портфеля АТ КБ
«ПриватБанк»»

Керівники	Прізвище, ініціали	Оцінка за шкалою		Підпис
		рейтинговою	інституційною	
Кваліфікаційної роботи	д.е.н., проф. Єрмошкіна О. В.			
Рецензент				
Нормоконтролер	доц. Доценко О.Ю			

Дніпро
2020

**Національний технічний університет
"Дніпровська політехніка"**

ЗАТВЕРДЖЕНО:

завідувач кафедри
економічного аналізу і фінансів
(повна назва)

_____ **О.В.Єрмошкіна**
(підпис) (прізвище, ініціали)
« _____ » _____ 20__ року

**ЗАВДАННЯ
на кваліфікаційну роботу
ступеню бакалавра**

студенту Тупіциній К. О. академічної групи 072-16-1
(прізвище, ініціали) (шифр)
спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
(код і назва спеціальності)

На тему: «Оцінка та прогнозування якості кредитного портфеля АТ КБ
«ПриватБанк»»

затверджену наказом ректора НТУ "Дніпровська політехніка" від _____ р. № _____

Розділ	Зміст	Термін виконання
ВСТУП	Актуальність теми, мета і завдання, об'єкт і предмет роботи, методи, наукова та практична цінність, апробація результатів, публікації, структура роботи	04.05.2020- 07.05.2020
Розділ 1	Теоретико-методичні підходи до оцінки якості кредитного портфеля АТ КБ «ПриватБанк»	08.05.2020- 17.05.2020
Розділ 2	Аналіз стану та оцінка кредитного портфеля АТ КБ «ПриватБанк»	18.05.2020- 26.05.2020
Розділ 3	Прогнозування якості кредитного портфеля АТ КБ «ПриватБанк»	27.05.2020- 02.06.2020
ВИСНОВКИ		03.06.2020- 04.06.2020
Демонстраційний матеріал	Підготовка демонстраційного матеріалу до захисту	05.06.2020- 07.06.2020

Завдання видано

_____ (підпис керівника)

О. В. Єрмошкіна
(прізвище, ініціали)

Дата видачі завдання 21.04.2020р

Дата подання до екзаменаційної комісії 08.06.2020р.

Завдання прийнято до виконання
(підпис студента)

_____ (прізвище, ініціали)

К. О. Тупіцина

РЕФЕРАТ

Тупіцина К. О. – Оцінка та прогнозування якості кредитного портфеля АТ КБ «Приватбанк» - Кваліфікаційна робота на правах рукопису.

Кваліфікаційна робота на здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня бакалавра за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування». – НТУ «Дніпровська політехніка», Дніпро, 2020.

Мета кваліфікаційної роботи – аналіз кредитного портфеля на прикладі АТ КБ «Приватбанк» та теоретичне обґрунтування найбільш ефективного методичного підходу щодо його планування і розподілу на основі систематизації існуючих пропозицій щодо цього питання.

У вступі викладено сучасний стан проблеми, обґрунтована актуальність теми, конкретизовано задачі кваліфікаційної роботи, визначено об'єкт і предмет дослідження.

У першому розділі визначеносутність і класифікація кредитної діяльності банків, нормативно-правове забезпечення кредитної діяльності банку та методологічні підходи щодо оцінки якості кредитного портфеля банку.

У другому розділі досліджено організаційну структуру АТ КБ «Приватбанк», проведено аналіз його фінансового стану та зроблені висновки щодо формування та використання кредитного портфеля за 2015-2018 рр.

У третьому розділі кваліфікаційної роботи обґрунтовано вибір методу прогнозування кредитного портфеля з точки зору достовірності проведеного планування, розраховано прогнозні показники на основі виявлення можливих резервів його підвищення.

КРЕДИТ, БАНК, ПРОГНОЗУВАННЯ, КРЕДИТНИЙ ПОРТФЕЛЬ, РЕЗЕРВ, ВІДСОТОК ПО КРЕДИТУ, ДЕПОЗИТ, НБУ.

ABSTRACT

Tupitsyna K.O. - Assessment and forecasting of the quality of the loan portfolio of JSC CB «Privatbank» - Qualification work on the rights of the handrail.

Qualification work for obtaining education and qualification baccalaureate specialty 072 "Finance, banking and insurance". - Dnipro University of Technology, Dnipro, 2020.

The purpose of the qualification work is planning and distribution on the basis of systematization of existing proposals on this issue.

The current state of the problem is stated, the urgency of the topic is substantiated, the tasks of qualification work are specified, the subject of research is determined.

The first section identifies the classification of credit activities of banks, regulatory and legal support of credit activities of the bank and methodological approaches to assessing the quality of the bank's loan portfolio.

The second section examines the organizational structure of JSC CB "Privatbank", analyzes its financial condition and draws conclusions on the formation and use of the loan portfolio for 2015-2018 years.

In the third section of the qualification work, the method of forecasting the loan portfolio from the point of view of the reliability of the planning is substantiated, the forecast indicators are calculated on the basis of identifying possible reserves for its increase.

CREDIT BANK FORECASTING LOAN PORTFOLIO, RESERVE, INTEREST ON LOAN, DEPOSIT, NBU.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	1
РОЗДІЛ 1	8
ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ОЦІНКИ ЯКОСТІ КРЕДИТНОГО ПОРТФЕЛЯ АТ КБ «ПРИВАТБАНК»	8
1.1. Сутність та класифікація кредитної діяльності банку.....	8
1.2. Нормативно-правове забезпечення кредитної діяльності банку.....	18
1.3. Аналіз методів щодо оцінки якості кредитного портфеля	26
Висновки до розділу 1	31
РОЗДІЛ 2	34
АНАЛІЗ СТАНУ ТА ОЦІНКА КРЕДИТНОГО ПОРТФЕЛЯ АТ КБ «ПРИВАТБАНК»	34
2.2. Аналіз фінансової звітності АТ КБ «ПРИВАТБАНК» за 2015-2019 роки .	38
2.3. Аналіз пасивних операцій банку та їх вплив на формування кредитного портфеля АТ КБ «ПРИВАТБАНК».....	57
2.4. Аналіз кредитного портфеля АТ КБ «ПРИВАТБАНК»	65
Висновки до розділу 2	79
РОЗДІЛ 3	81
ПРОГНОЗУВАННЯ ЯКОСТІ КРЕДИТНОГО ПОРТФЕЛЯ АТ КБ «ПРИВАТБАНК»	81
3.1. Прогнозування проблемної заборгованості АТ КБ «ПриватБанк» з використанням адаптативної моделі Брауна.....	81
3.2. Оптимізація структури кредитного портфеля АТ КБ «ПриватБанк» в контексті підвищення ефективності його діяльності	85
Висновки до розділу 3	88
ВИСНОВКИ.....	90
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ: ..... Ошибка! Закладка не определена.	
ДОДАТКИ	96

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Стан банківської системи знаходиться під прямим кумулятивним впливом деяких макроекономічних факторів, що формують середовище банківських установ. У свою чергу, це середовище встановлює детальні вказівки для банків щодо їх діяльності та є обов'язковим завданням для банківської політики. Виявлення особливостей сукупного впливу макроекономічних факторів на стан банківської системи дозволяє не лише забезпечити довіру та стабільність усієї сукупності українських банків, а й вирішити ряд важливих завдань. Кредитна політика кожного банку ґрунтується насамперед на ефективно сформованому кредитному портфелі. Кредитний портфель банку визначає надійність, прибутковість та стабільність банку, результати його діяльності та впевненість клієнтів. Створення кредитного портфеля допомагає банку розробити стратегію розвитку та операцій.

Актуальність проблеми, недостатня розробка комплексних ідей щодо стабільності кредитного портфеля, заходів щодо його підтримання та ролі кредитних операцій у цьому процесі призвели до вибору теми роботи та основних напрямків дослідження.

Мета і задачі кваліфікаційної роботи. Метою дипломної роботи є обґрунтування теоретичних основ стабільності банківської системи, виявлення чинників, що впливають на попередження і подолання кризових ситуацій для банку. Для досягнення поставлення мети потрібно виконати такі завдання:

- ✓ Розробка моделі структури кредитного портфеля;
- ✓ Створити теоретичну базу для стабільності банківської системи та окремих банків;
- ✓ Створити план, щодо формування кредитного портфеля, для забезпечення його стабільності.

Об’єкт дослідження. Об’єктом є теоретичні та методологічні аспекти формування кредитного портфеля в умовах ринкового реформування економіки, методи підтримання банківської системи у стані рівноваги.

Предметом дослідження є процес формування якісної структури кредитного портфеля комерційного банку.

Методи дослідження. У процесі дослідження був застосований комплекс методів, до нього входять: системний підхід до діяльності комерційних банків, метод аналізу і синтезу, діалектичний метод, статистичний метод та метод експертних оцінок.

Інформаційна база роботи. Фактологічну і статистичну основу дослідження складають закони України, постанови і декрети Кабінету Міністрів України, укази Президента України, нормативні документи Національного банку України, банківських установ.

Практичне значення одержаних результатів.

Одержані результати носять реальний характер і можуть бути використані в АТ КБ «ПриватБанк» з метою удосконалення якості кредитного портфеля банку.

Апробація результатів дослідження Основні результати роботи та їх практична значущість висвітлені на студентській науково-практичній інтернет-конференції. Розвиток фінансової системи країни в умовах глобалізації відбувся на кафедрі економічного аналізу та фінансів НТУ «Дніпровська політехніка» (м. Дніпро, 2020 р.).

Особистий внесок автора. Кваліфікаційна робота є самостійною працею. Усі результати, викладені у роботі, отримані автором особисто.

Структура роботи. Дипломна робота складається зі вступу, 3 розділів, висновків, списку використаних джерел.

Повний обсяг дипломної роботи – сторінок, у тому числі на з них розміщено 23 таблиці, 9 ілюстрацій, список використаних джерел зі найменувань.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ОЦІНКИ ЯКОСТІ КРЕДИТНОГО ПОРТФЕЛЯ АТ КБ «ПРИВАТБАНК»

1.1. Сутність та класифікація кредитної діяльності банку

Основними частинами кредитної системи є банки та кредитні установи, ліцензовані Національним банком України, які також виступають покупцями та продавцями тимчасово доступних коштів у суспільстві.

Банківська система, надаючи позики, організовує та обслуговує приплив капіталу, забезпечує його залучення, накопичення та перерозподіл у тих сферах виробництва та обігу, в яких відчувається дефіцит капіталу.

Кредитна діяльність банку є одним із факторів, що відрізняють його від небанківських установ. Кредити складають більшість прибутків кожного банку. У той же час кредити - одна з найбільш ризикованих операцій будь-якого банку. Це пов'язано як з характером позики, так і з тим, що ця операція займає значне місце в балансах більшості банків.

Поняття «кредит» як у теоретичному, так і в практичному аспекті – явище неоднозначне. Слово «кредит» лінгвісти пов'язують із «credos», тобто «вірю», «довіряю». Взагалі слово «кредит» походить від латинського «creditum», що означає «позика», «борг». Категорія кредиту розглядається економічною наукою як відносини про надання позики однією особою іншій, що засновані на довірі та передбачають повернення наданої вартості у певний строк зі сплатою ціни на користування.

За Морозом А. М., кредит - це побудований на довірі специфічний тип економічних відносин, які виникають між кредитором і позичальником з приводу мобілізації тимчасово вільних коштів та використання їх на умовах повернення, платності, строкового використання [1].

Отже, кредитом називають економічні відносини, що виникають між позикодавцем та позичальником у зв'язку з передачею тимчасово вільних

коштів на умовах їх погашення та сплати ціни за користування. Кредит - одна з основних форм позичкового капіталу.

М. Г. Дмитренко та В.С. Потлатюк, розглядаючи поняття кредитної діяльності банків, ототожнюють його з кредитним потенціалом, кредитними відносинами, банківським кредитуванням, кредитними ресурсами, але не дають власного визначення цього поняття. Ці автори обмежуються загальними визначеннями, підкреслюючи роль кредитного потенціалу банку в його кредитній діяльності. З одного боку, кредитний потенціал повинен визначати «економічно обґрунтовані ліміти використання джерел коштів, мобілізованих у банку для позик та інших операцій, з іншого - кредитний потенціал банку відображає кількість ресурсів, мобілізованих у банку за вирахуванням загального резерву ліквідності» [2].

Кредитна діяльність в стратегії включає пріоритети, принципи та цілі окремих комерційних банків на кредитному ринку, а з точки зору тактики - фінансові та інші інструменти, що використовуються цим комерційним банком для досягнення своїх цілей у кредитних угодах, правила їх реалізації та положення щодо кредитного процесу. Більш вузьким методом надання позик є система заходів комерційного банку у сфері надання кредитів своїм клієнтам, яку банк впроваджує для впровадження загальної стратегії протягом певного часу [3].

У свою чергу, кредитна діяльність виступає основою процесу управління кредитом. І визначає наступні завдання: визначення пріоритетів у розвитку кредитних відносин; функціонування механізму кредитування в цілому. При здійсненні кредитних операцій банк займається кредитним ризиком, тобто невикплатою позичальника і відсотків [2].

Тому дається визначення поняття «кредит» як: «кредит - це форма кредитних відносин, форма потоку позичкового капіталу; кредит - це форма перерозподілу тимчасово вільних коштів з метою ефективного їх використання; позика - це грошовий капітал банку готівкою, який передається у тимчасове

користування на умовах погашення, строку погашення, платежів, цільового використання, застави».

Кредит (кредитні операції) визначається як вид активної операції, пов'язаний із наданням коштів клієнтам у тимчасове користування або зобов'язанням надавати кошти для тимчасового користування за певних умов. Також надаються гарантії, поручительства, аванс, депозитні депозити, факторингові операції, фінансовий лізинг, позики у вигляді переказних векселів, у формі операцій репо, будь-яке продовження погашення боргу, яке надається в обмін на зобов'язання боржника повернути заборгованість суми. Також необхідно включити зобов'язання сплата відсотків та інших зборів на цю суму [4, ст. 152].

Кредитування розуміється як кредитний процес, що включає набір механізмів реалізації кредитних відносин, тоді як останні представлені як окрема частина економічних відносин, пов'язаних із забезпеченням вартості кредиту та його повернення з певним відсотком.

Розкриваючи суть кредитної політики, автори відзначають, що це стратегія та тактика банку щодо залучення коштів та спрямування їх у позики клієнтам. Враховуючи, що кредитна політика повинна здійснюватися за допомогою кредитної діяльності, остання також повинна бути спрямована на створення кредитних ресурсів та їх подальше використання за призначенням.

Вивчивши концепцію кредитної діяльності з різних сторін, дійшли до загального поняття «банківська кредитна діяльність» - система структурованої діяльності, пов'язаної з механізмом отримання та розміщення кредитних коштів на кредитному ринку відповідно до принципів та стандартів, що забезпечують належне управління кредитами..

Основними суб'єктами кредитної діяльності є кредитори і позичальники. Кредитори – це учасники кредитних відносин, які мають у своїй власності вільні кошти і передають їх у тимчасове використання іншим суб'єктам[3].

Позичальники – одна з сторін кредитних відносин, що хоче отримати додаткові кошти, але одержати їх під позичку від кредиторів. Він повинен

пам'ятати, що використовувати отримані кошти може лише на межах тих умов, що вказані в угоді з кредитором.

Об'єктом кредитування є кредитні відносини, що виникають між позикодавцем та позичальником, а значення як предмет позики є реальним, тобто воно повинно бути наявним і фактично передане позичальником позичальнику. Ця передача відбувається відповідно. Договір відповідає чинним нормам.

Таким чином, запозичення - це двосторонній процес, який передбачає залучення коштів та створення кредитних ресурсів, з одного боку, та розміщення їх на кредитному ринку, з іншого. Він показує особливий статус банку як фінансового посередника, який характеризується високою відповідальністю перед значною кількістю людей, а саме кредиторами, акціонерами, позичальниками, державою.

Залежно від суб'єктів господарювання можна використовувати такі форми кредитування: банківський, комерційний, лізинговий, іпотечний, бланк, консорціум.

Фізичні особи отримують споживчий кредит лише у національній валюті.

Комерційний кредит - товарна форма кредиту, яка визначає взаємозв'язок між перерозподілом основних засобів та характеризує кредитну угоду між двома суб'єктами господарювання. Учасники комерційного кредиту регулюють свої комерційні відносини і можуть створювати платіжні засоби у вигляді векселів - зобов'язуючи боржника сплатити певну суму кредитору протягом визначеного періоду.

Предметом комерційної позики може бути продаж товарів, виконаних робіт, наданих послуг, за які продавець сплачує розстрочку [36].

Що стосується комерційної позики з векселем, інші кредитні договори не укладаються.

Погашення комерційного кредиту може здійснюватися шляхом:

- сплати боржником за векселем;
- передачі векселя відповідно до чинного законодавства іншій юридичній

особі(крім банків ті інших кредитних установ);

- переоформлення комерційного кредиту на банківський.

Що стосується комерційної позики не за допомогою векселя, позика погашається на умовах, визначених договором сторін.

Лізинговий кредит - це відносини між юридичними особами, що виникають при оренді майна та супроводжуються укладанням лізингового договору. Лізинг - це форма позики на нерухомість.

Предметом оренди є різні рухомі предмети (машини, обладнання, транспортні засоби, комп'ютери та інше обладнання) та нерухомість (будівлі, споруди, телекомунікаційна система тощо).

Суб'єктами лізингу можуть бути орендодавець (суб'єкт господарювання, що володіє та надає в оренду предмет оренди), користувач (суб'єкт господарювання, який погоджується з орендодавцем, набути право власності та розпоряджатися предметом оренди в узгодженому договорі оренди), виробник.

Іпотека - це особливий вид господарських відносин, пов'язаний із кредитами під заставу нерухомості.

Іпотечними кредиторами є іпотечні банки або спеціальні іпотечні компанії, а також комерційні банки.

Позичальниками можуть бути фізичні та юридичні особи, які мають іпотечні позики для позичальника.

Предметом іпотечного кредитування при наданні позики повинні бути: житлові будинки, квартири, виробничі будівлі, будівлі, магазини, земля, що належить позичальнику і не підлягає заставі за іншим договором.

Споживчий кредит - позика, надана лише у національній валюті фізичним особам, які проживають в Україні, на придбання товарів тривалого користування та послуг, погашених у розстрочку, якщо в умовах кредитного договору не встановлено інше.

Банк надає позики фізичним особам у розмірах, визначених виходячи з вартості товарів та послуг, що є предметом позики, сума позики на будівництво, придбання та ремонт житлових будинків, дач та інших будівель

фіксується у вартості нерухомості, майнових прав, які можуть бути передані банку в забезпечити фізичну особу та її поточний дохід, крім обов'язкових платежів, протягом 10 років.

Термін позики визначається залежно від цілі позики, розміру позики, платоспроможності позичальника і не повинен перевищувати 10 років з дати надання.

Фізичні особи повертають позики, перераховуючи кошти з особистого депозиту, депозитного рахунку, пошти чи грошових переказів.

Кредитні операції - це відносини між кредитором та боржником у частині коштів, призначених для тимчасового користування, їх відшкодування та сплати та означає сам зміст діяльності сторін відносин, зокрема працівників банку.

Кредитні операції банків і кредитних заснувань у першому наближенні діляться на:

- активні, коли банк виступає в особі кредитора, розміщуючи залучені кошти на власних умовах та на власний ризик;
- пасивні, коли банк виступає в особі боржника.

У дипломній роботі будуть розглядатися як активні, так і пасивні операції. Взагалі робота присвячена активним операціям, але їх аналіз буде здійснюватися за допомогою аналізу та складу пасивних операцій.

Таблиця 1.1

Кредитні операції банку

Активні операції	Пасивні операції
Кредитування клієнтів	Депозити клієнтів
Кредитування інших банків	Депозити банків
Депозити в інших банках	Кредити банків, у тому числі центрального
Кошти на резервному рахунку в центральному банку	
Кошти на коррахунках в інших банках	

Раціональний процес надання кредитів вимагає чіткої економічної політики держави, переліку пріоритетних напрямів інвестування, посилення захисту прав кредиторів та підвищення довіри населення до банків. Якщо банки більш ретельно контролюють процес кредитування, вони підвищуватимуть прозорість банківських процедур та технологій, забезпечать якість кредитного портфеля та, таким чином, ефективність роботи всієї банківської установи.

Операції з кредитування - це дії банківських службовців щодо надання та / або отримання позик, їх погашення та сплати відповідного відсотка, а депозитні операції - дії тих же працівників щодо розміщення та / або залучення внесків, їх погашення та сплати належних відсотків. .

Основний предмет кредитних операцій - кредит (позика) як певна сума грошей, виданих, повернутих, належним чином сплачених, депозитних операцій - внесок у вигляді грошової суми та інших складних цінностей, повернутих, у разі потреби, сплачених.

Кредити, які надаються банками, поділяються за строками користування:

- короткострокові – до 1 року;
- середньострокові – до 3 років;
- довгострокові – понад 3 роки.

Умови позики, а також відсотки за його використання обчислюються з моменту отримання до повного погашення позики та відсотків за його використання.

Короткострокові позики можуть бути надані банками у випадку тимчасових фінансових труднощів, що виникають у зв'язку з витратами на виробництво та збут, які не забезпечуються своєчасним отриманням коштів.

Середньострокові позики можуть надаватися для покриття витрат на обладнання, поточних витрат та фінансування капітальних інвестицій.

Можуть надаватися довгострокові позики на створення основних фондів, предметом позик можуть бути капітальні витрати на реконструкцію, модернізацію та розширення існуючих основних фондів, нове будівництво,

приватизацію тощо. Загалом банківська система пропонує безліч видів позик як фізичним, так і юридичним особам.

За роллю банку в наданні кредиту:

- первинні;
- похідні.

За забезпеченням:

- забезпеченні заставою (майном, майновими правами, цінними паперами);
- гарантовані (банками, фінансами чи майном третьої особи);
- з іншим забезпеченням;
- незабезпечені (бланкові).

За ступенем ризику:

- стандартні кредити;
- кредити з підвищеним ризиком;
- сумнівні кредити;
- безнадійні кредити;
- кредити під контролем.

За методом надання:

- у разовому порядку;
- відповідно до відкритої кредитної лінії;
- гарантійні (із заздалегідь обумовленою датою надання, за потребою, із стягненням комісії за зобов'язання).

За строками погашення:

- водночас;
- у розстрочку;
- достроково (за вимогою кредитора або за заявою позичальника);
- з регресією платежів;
- після закінчення обумовленого періоду(місяця, кварталу).

За методами надання:

- разові кредити;

- кредитна лінія;
- револьверні кредити;
- сезонні;
- контокорентні;
- овердрафтний;
- гарантійний.

Навіть у сучасному світі не існує чіткої кількості видів банківських позик, оскільки щодня з'являються нові критерії класифікації. На вибір правильного виду кредиту впливає багато факторів. До них відносяться: фінансове становище позичальника, форма надання кредиту, рівень застави за кредитною операцією та стан обслуговування позичальника.

Найважливішим елементом кредитної політики банку є інструменти, які вони використовують для задоволення потреб клієнтів у частині позикових коштів, виражених у видах, виданих банківських позик, при цьому на вибір кредитних інструментів банку впливають не лише потреби клієнта, але й його особливості та можливості. Кредити класифікуються за різними ознаками.

Цей розділ охоплює основні поняття банківської діяльності, включаючи кредит. Це означає, що аналізуються такі умови: банк, кредит, його функції та види, позикодавець, позичальник, депозит тощо. Кредити класифікуються за багатьма критеріями. Головною особливістю є джерела залучення, а це означає, що позика надається на внутрішньому або міжнародному рівні.

Одним з найважливіших критеріїв є позика на основі типу процентної ставки, на яку клієнти банку приділяють найбільшу увагу. Вони бувають трьох типів: постійні, змінні та змішані. Все більше клієнтів, які користуються позиками, віддають перевагу позикам з фіксованою ставкою та відчують себе впевненіше.

Важливість кредиту полягає в тому, що він забезпечує безперервність циклу капіталу, він обслуговує процес продажу товарів, необхідний в період

ринкових відносин. Загалом усі кредити, надані банком для отримання доходу, формують кредитний портфель банку.

“Кредитний портфель – це сукупність усіх позик, наданих банком з метою отримання прибутку” [5, с. 458]. З даного огляду визначення кредитного портфеля більш розширене, оскільки вказана ціль його створення комерційним банком. З іншого джерела “Кредитний портфель” – це сукупність наданих позичок, що класифікуються на основі критеріїв, пов’язаних із різноманітними факторами ризику або способами захисту від нього [6, с. 42].

На думку Ю.М. Воробьової, кредитний портфель – це сукупність вимог 16 банку за кредитами, які класифіковані за критеріями, пов’язаними із різними факторами кредитного ризику або способами захисту [7, с. 79].

Вищенаведені трактування кредитного портфеля не вказують на основну ціль формування кредитного портфеля, але розширюють його поняття щодо врахування факторів ризику. У визначенні “кредитний портфель – це сукупність наданих банком позичок, сформована з метою отримання прийняттого рівня доходу та забезпечення платоспроможності банку при мінімальному рівні кредитного ризику” враховано основну ціль створення кредитного портфеля [8, с. 5-6].

Л. Бондаренко подає наступне трактування: “кредитний портфель – це економічно обґрунтована і структурована сукупність кредитних угод і кредитних зобов’язань, яка є результатом цілеспрямованих управлінських рішень, прийнятих відповідно до вимог кредитної політики банку та органів банківського нагляду”, в свою чергу В. М. Голуб зазначає, що “кредитний портфель – сукупність банківських позичок, що надаються в користування юридичним і фізичним особам для забезпечення їх господарських і соціальних потреб, структуровані за певними форматами відповідно до завдань певної кредитної політики і відображають результати її реалізації” [9, с. 5-6].

Ю. Бугель визначає кредитний портфель як сукупність наданих банком позичок, сформовану з метою отримання прийняттого рівня доходу та забезпечення платоспроможності банку при мінімальному рівні кредитного ризику [8, с. 6].

Таким чином, кредитний портфель - це економічно обґрунтований та структурований набір кредитних договорів та зобов'язань, створених відповідно до вимог банківської політики кредитної установи, банківських нагляду та прийняттого рівня кредитного ризику. Якісний кредитний портфель є результатом навмисних та ефективних управлінських рішень посадових осіб, відповідальних за кредитну діяльність банку.

1.2. Нормативно-правове забезпечення кредитної діяльності банку

Основою стабільного функціонування банківської системи України є стабільне законодавство, що регулює її діяльність. У сучасному світі важливість законодавчої та регуляторної підтримки визначається використанням державою грошових, правових та бюджетних механізмів, а тому регулює кількісні та якісні аспекти розвитку цієї системи країни. При впровадженні нормативно-правових актів та нагляду за фінансовими та кредитними відносинами держава повинна не лише визначати принципи їх реалізації, а й передбачати їх зміни та вплив на соціально-економічний розвиток України.

Враховуючи викладене, положення та законодавство повинні сприяти розвитку всіх аспектів банківської системи, захищати фінансові установи та підвищувати їх довіру, а також вирішувати проблеми взаємодії суб'єктів господарювання.

Усі нормативно-правові акти щодо банківської діяльності здійснюються через спеціальний державно-правовий механізм. Цей механізм складається з організаційних та структурних формувань, а також регуляторних заходів, що впливають на відносини в банківській системі.

Організаційно-структурне формування включає виконавчі та адміністративні органи місцевого самоврядування та держави, які мають право на адміністративні повноваження. Існує два типи цих органів: а). ті, що регулюють банківську діяльність поряд з іншими функціями; б). спеціально створений для реалізації державної політики щодо розвитку банківської системи.

Аналізуючи методи правового регулювання в банківському праві, слід зазначити, що у вертикальних відносинах застосовується імперативний метод, а в горизонтальних відносинах - диспозиційний метод. Вищий метод регулювання банківської системи є результатом здійснення грошово-кредитної політики держави та реалізується через Національний банк України, а в деяких випадках - Кабінетом Міністрів України та іншими державними установами.

Відносини Національного банку України з іншими банками регулюються вищим методом, це закріплено у фінансовому та адміністративному законодавстві. Відносини між банками та клієнтами, а також між банками всередині регулюються диспозиційним методом, притаманним цивільному законодавству, тому банківські відносини неоднорідні і підпадають під дію положень різних галузей права та методів правового регулювання.

Підсумовуючи викладене, бачимо, що банківське право означає сукупність правових норм, які охоплюють норми різних галузей права, але при їх застосуванні вони використовують різні методи правового регулювання [10, 26].

Досліджуючи нормативний склад банківського законодавства, можна виокремити такі основні групи норм:

1. Цивільно-правові норми - відносини між банками та іншими фінансовими установами, дані норми визначають правовий статус суб'єктів, що беруть участь у цивільному обороті; загальні правила здійснення угод, договорів і зобов'язань.

2. Фінансово-правові норми – це основа банківського законодавства, контролюють діяльність фінансових установ у справах, пов'язаних з емісією та

валютними операціями; визначають ряд аспектів діяльності Національного банку України як кредитного і розрахунково-касового органу. В загальному регулюють діяльність банків, що пов'язана з готівковими, розрахунковими та частково кредитними операціями.

3. Адміністративно-правові норми, які займаються управління банківською системою в цілому; умови функціонування фінансових установ, тобто ліцензування, підстави і порядок реєстрації.

Таким чином, система банківського права включає не лише норми, що встановлюють загальні положення банківського права, поняття та структуру банківської системи, правовий статус органів влади. Вони стосуються банківської справи, а також норми, що регулюють відносини, пов'язані з організацією розрахунків, операціями з цінними паперами, регулюванням кредитів та принципами валютних операцій.

Враховуючи специфіку банківської діяльності, під джерелами банківського права розуміють систему її зовнішніх форм, що регулюють суспільні відносини у створенні та функціонуванні банківської системи, банківських операціях, а також організацію та здійснення банківського регулювання та нагляду з боку центрального банку, державних органів, банківських установ та асоціації, що належать до їх компетенції.

До джерел банківського права України належать:

1. Конституція (Основний Закон) України.
2. Закони України: загальні закони; спеціальні закони;
3. Підзаконні нормативно-правові акти: Постанови Верховної Ради України; Укази Президента України; Декрети Кабінету Міністрів України; Постанови Кабінету Міністрів України; Постанови Правління Національного банку України.
4. Локальні акти кредитно-фінансових установ; міжнародні правові акти, звичаї і стандарти.

Конституція України має найбільшу юридичну силу. У ній закріплені основні принципи та норми правового регулювання суспільних відносин. Тобто, вона є основою банківського законодавства України.

Положення ч. 2 ст. 8 Конституції про те, що закони та інші нормативно-правові акти приймаються на основі Конституції України і повинні відповідати їй, ще раз підтверджує той факт, що Конституція є базою для розроблення та прийняття банківського законодавства держави. Всі законодавчі та нормативноправові акти необхідно приймати з урахуванням принципів та положень Основного Закону держави [11].

Конституція визначає основні принципи банківської системи України та складає основу банківського права. Саме Основний закон затвердив Національний банк України як автономію в структурі влади.

На НБУ було покладено дві функції. Перший - це контроль стабільності національної валюти, а другий - купівельна спроможність на споживчому ринку. Таким чином, центральний банк несе відповідальність не лише за гривню та її стабільність, а й за рівень споживчих цін та рівень населення країни. Слід зазначити, що згідно з Конституцією першим головним банкіром призначений не Президент Правління, а Президент Банку України, виявляючи особисту відповідальність за покладені на нього завдання.

Правові основи діяльності банків, порядок створення та основні принципи їх діяльності регламентуються Законом України «Про банки та банківську діяльність» від 7 грудня 2000 року № 2121-III (остання редакція від 24 листопада 2009 року на підставі Закону № 1533-17). У ньому зазначено, що банк – юридична особа, яка має виключне право на підставі ліцензії Національного банку України. Може здійснювати такі операції: залучення у вклади грошових коштів фізичних і юридичних осіб та розміщення зазначених коштів від свого імені, на власних умовах та на власний ризик, відкриття і ведення банківських рахунків фізичних та юридичних осіб [12].

Метою Закону України «Про банки і банківську діяльність» є правове забезпечення стабільного розвитку та діяльності банків в Україні й створення

належного конкурентного середовища на фінансовому ринку, забезпечення захисту законних інтересів вкладників і клієнтів банків, створення сприятливих умов для розвитку економіки України та підтримки вітчизняного товаровиробника.

Нормативно-правові акти центрального банку України видають у формі постанов Правління НБУ та затверджених ними інструкцій, положень, правил. Нормативні акти НБУ підлягають обов'язковій державній реєстрації в Міністерстві юстиції України і набувають чинності через десять днів після їхньої реєстрації, якщо в них самих не встановлено пізніший термін набуття юридичної сили. Серед нормативно-правових актів НБУ виділяють нормативноправові акти зі спеціальним статусом – регуляторні акти Національного банку України.

Регуляторні нормативно-правові акти приймає Національний банк України відповідно до Закону України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності» й Закону України «Про Національний банк України». Згідно зі статтею 1 Закону України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності» під регуляторним нормативно-правовим актом є прийнятий відповідним органом нормативно-правовий акт, його положення спрямовані на правове регулювання господарських відносин.

Національний банк України займається розробкою та затвердженням Плану рахунків бухгалтерського обліку в банках. Нормативні акти з питань обліку та звітності в банках складаються Національним банком на виконання законодавчих актів, Постанов Верховної Ради України, Указів Президента України, Рішень Правління або вказівок керівництва Національного банку. Перелік основних законодавчих документів почнемо із Закону України «Про банки та банківську діяльність» від 7 грудня 2000 року № 2121-III (остання редакція від 24 листопада 2009 року на підставі Закону № 1533-17) [12].

Глобальні та національні проблеми економіки 487 У статті 49 цього Закону розглядаються кредитні операції; зазначено, в рамках такої угоди банки-

учасники встановлюють умови надання кредиту та призначають банк, відповідальний за виконання угоди. Банки-учасники мають ризик по наданому кредиту пропорційно до внесених у консорціум коштів. Кожен банк має підрозділ, функціями якого є надання кредитів та управління операціями, пов'язаними з кредитуванням.

Існує закон, який не дозволяє жодному банку надавати кредит для придбання цінних паперів. Установа може використовувати власні емітовані цінні папери для забезпечення позик лише за згодою Національного банку України. .

Банківська установа не має права видавати кредитну ставку, нижчу за кредити, отримані банком, та ставки за депозитами. Виняток становлять ті випадки, коли банк не зазнає збитків при здійсненні цієї операції.

Банківська система також використовує Цивільний кодекс України, положення Національного банку України, статuti банків, кредитні договори. Кредитні відносини між банками встановлюються на договірній основі шляхом укладення кредитних договорів, які повинні передбачати права та обов'язки сторін при належному обігу міжбанківськими кредитами. Банки надають позичальникам кредитні послуги на договірних умовах.

Кредити підприємствам надаються центральним банком, а не його структурними підрозділами (відділеннями, офісами). Тому, якщо це забезпечується відповідними правами структурного підрозділу (положення, статuti, довіреність), останній має право укладати кредитні договори від імені банку. Стороною договору в таких випадках є банк, а не його структурний підрозділ, але якщо структурний підрозділ банку не отримав відповідний орган і уклав кредитну угоду від імені банку, який потім затвердив угоду, то керуються статтею 63 Цивільного кодексу України.

Закон України «Про аудиторську діяльність» від 22 квітня 1993 року № 3125-ХІІ (остання редакція від 19 січня 2007 року на підставі Закону № 140-16) визначає правові засади здійснення аудиторської діяльності в Україні та

спрямований на створення системи незалежного фінансового контролю з метою захисту інтересів користувачів фінансової та іншої економічної інформації [14].

Закон України «Про заставу» від 2 жовтня 1992 року № 2654-XII (остання редакція від 20 червня 2007 року на підставі Закону № 997-16) регулює взаємовідносини між банком (кредитодавцем) і клієнтом (позичальником), а саме їх відносини під час застави деякої власності для забезпечення кредиту [13].

Закон України «Про забезпечення вимог кредиторів та реєстрацію обтяжень» від 18 листопада 2003 року № 1255-IV (остання редакція від 29 січня 2006 року на підставі Закону № 2704-15) визначає правовий режим регулювання обтяжень рухомого майна, встановлених з метою забезпечення виконання зобов'язань, а також правовий режим виникнення, оприлюднення та реалізації інших прав юридичних і фізичних осіб стосовно рухомого майна [15].

Постанова Національного банку України «Про затвердження Положення про порядок формування та використання резерву для відшкодування можливих втрат за кредитними операціями банків» від 6 липня 2000 року № 279 (остання редакція від 28 грудня 2008 року на підставі Закону № 1206-08) установлює порядок формування та використання резерву для відшкодування можливих втрат за кредитними операціями банків [16].

Відповідно до статті 370 Цивільного кодексу України та статті 16 Закону України «Про страхування» від 7 березня 1996 року № 85/96-ВР (поточна редакція від 14 серпня 2009 на підставі Закону № 1447-17), укладаючи договір страхування, страхувальник має право передбачити в договорі умову про виплату страхової суми іншій особі, зокрема банку, від якого він одержав кредит.

Перевіряючи умови договору з чинним законодавством, арбітражний суд також перевіряє, чи існує умова виплатити страхову суму, яка надала позику. За відсутності цієї умови у банку немає підстав вимагати від страховика повернути суму позики та відсотки, навіть якщо страховий договір затримує повернення позики [17].

Коли банк надає кредит з умовою його страхування, то має перевірити чи вказано в договорі обов'язок страховика у разі настання страхового випадку виплатити страхову суму банку. Умови, за яких страховик має право відмовити у виплаті страхових сум, передбачені у статті 26 Закону України «Про страхування». Відповідно до частини другої статті 18 цього Закону факт укладення договору страхування може посвідчуватися страховим свідоцтвом (полісом, сертифікатом), що є формою договору страхування [17].

Одним з видів забезпечення виконання зобов'язань позичальника перед кредитором (банком) є неустойка (пеня). Платники грошових коштів сплачують на користь одержувачів цих коштів за прострочку платежу пеню в розмірі, що встановлюється за згодою сторін відповідно до статті 1 Закону України «Про відповідальність за несвоєчасне виконання грошових зобов'язань» від 22 листопада 1996 року № 543/96-ВР (остання редакція від 20 лютого 2002 року на підставі Закону № 2921-14). Розмір пені, передбачений статтею 1 цього Закону, обчислюється від суми простроченого платежу та не може перевищувати подвійної облікової ставки Національного банку [19].

Банк може вимагати відшкодування вартості закладеного майна, включаючи відсотки за позику, відшкодування збитків, передбачених договором, а також штрафу. Крім того, ціною закладеного майна банк має право повністю задовольнити свої вимоги, що визначається на момент фактичного задоволення. До них відносяться відсотки, компенсація збитків, заподіяних затримкою виконання (а у випадках, передбачених законом чи договором - неустойка), необхідні витрати на утримання заставного майна, а також витрати на забезпечення забезпеченої вимоги, якщо договором застави не передбачено інше. (стаття 19 Закону України «Про заставу»).

Звернення стягнення на заставлене майно здійснюється банком відповідно до статті 20 цього Закону в разі, якщо в момент настання терміну виконання зобов'язання, забезпеченого заставою, воно не буде виконано, якщо інше не передбачене законом чи договором [12].

Заставодержатель набуває право звернутися із заявою про взяття предмета застави, якщо під час виконання зобов'язання, забезпеченого заставою, воно не буде виконано, якщо договором не передбачено інше.

Українське банківське та кредитне законодавство також знаходиться на рівні розвитку і намагається регулювати ринкову систему економіки. Однак найбільшою проблемою залишається мета розширення як якісного розвитку, так і розширення законодавчих можливостей банківського менеджменту та їх відповідності міжнародним банківським стандартам. Удосконалення банківського законодавства сприятиме функціонуванню ринкової економіки, прискорить створення ефективної банківської системи України.

1.3. Аналіз методів щодо оцінки якості кредитного портфеля

Для проведення ефективної оцінки якості кредитного портфеля потрібен комплексний методичний підхід до оцінки якості кредитного портфеля банку. Всі способи оцінки якості кредитного портфеля відрізняються методами і формами оцінки. На рис. 1.1 згруповано основні методичні підходи до оцінки якості кредитного портфеля банку.

Проаналізувавши, рис. 1.1, бачимо, що основними видами систем оцінки кредитного ризику є: методи експертних оцінок, статистичні методи, аналітичні методи. Розглянемо детальніше особливості кожної з представлених груп методів.

Основні методи оцінки якості кредитного портфеля банку		
Метод експертних оцінок	Статистичні методи	Аналітичні методи
Рейтинговий метод	Метод «Монте-Карло»	
Метод «Дерево рішень»	Скоринг	
Коефіцієнтний аналіз	Кореляційно-регресійний аналіз	Стрес-тестування
	Таксомічний аналіз	

Рис.1.1. Методичні підходи до оцінки якості кедитного портфеля банку

1. Метод експертної оцінки. Він заснований на експертизі експертних оцінок і передбачає складання загальних експертних оцінок. Метод експертних оцінок включає: оцінку кредитоспроможності клієнтів банку, метод відповідності економічним стандартам банківської системи, розрахунок суми ризику за кредитним портфелем комерційного банку та визначення розміру резервної вимоги банку для покриття можливих втрат від кредитного ризику; класифікація позик залежно від ступеня ризику.

Складність використання методу оцінки загального кредитного ризику портфеля банку виникає при порівнянні обчислених коефіцієнтів з нормативними значеннями. Оскільки значення деяких обчислених показників можуть відповідати нормативним критеріям, а інших - не, у цьому випадку необхідно визначити загальний показник для визначення рівня ризику [20, с.47].

Одним із методів експертної оцінки є метод рейтингу, за допомогою якого банк розраховує рейтинг за певним методом та робить висновок про кредитоспроможність позичальника. Основними методами побудови оцінки якості кредитного портфеля, що застосовуються в міжнародній практиці, є системи нумерації та балів.

Система нумерації ґрунтується на тому, що для кожної групи ризику встановлюється обмежений перелік показників, на основі яких присвоюється кожен конкретний елемент кредитного портфеля. Система нумерації базується на експертизі, яку дуже важко оцінити. Це його головний недолік. Обсяг та протиставлення експертних суджень не забезпечують єдиного підходу до класифікації компонентів кредитного портфеля [21].

Поруч із системою числення для оцінки якості кредитного портфеля є система балів. Система балів завжди призводить до одного загального числового значення, визначення якого регулюється. Як показує практика використання цих методів, вони повинні бути паралельними, тобто їх потрібно використовувати разом, тоді оцінка якості кредитного портфеля буде більш точною.

Дерева рішень - один із методів автоматизованого аналізу даних, коли правила подаються у вигляді послідовної структури, в якій кожному вузлу відповідає один вузол, який забезпечує рішення [22, с. 141]. Використання цього методу має деякі обмеження. Основна умова використання цього методу - найбільш розумна і чітка кількість варіантів програмування.

Метод дерева рішень особливо корисний у ситуаціях, коли рішення, прийняті в даний момент, сильно залежать від попередніх рішень, які в свою чергу визначають сценарії подальшого розвитку.

Переваги дерев рішень:

- 1) швидкий процес навчання;
- 2) генерування правил у тих галузях, де знання складно формалізувати;
- 3) зрозуміла класифікаційна модель;
- 4) висока точність прогнозу [22, с.141].

Аналіз співвідношення є одним з основних елементів фінансового аналізу, оскільки він є початковим етапом обробки інформації про предмет оцінювання. Зручність його застосування пояснюється наявністю необхідної початкової інформації та інформативності, отриманої в результаті значень коефіцієнтів. Як показав огляд економічної літератури, зарубіжної та вітчизняної практики, не існує чітко визначеного набору показників для оцінки якості кредитного портфеля. Кожен з авторів визначає склад використаних ним показників суто професійно (інтуїтивно) без серйозних обґрунтувань. На основі результатів опитування за допомогою показників можна зробити висновки щодо якості кредитного портфеля.

2. Статистичні методи оцінки якості кредитного портфеля банку передбачають, що вплив ризику на кредитний портфель відображається на його якості. Цей метод обчислення та оцінки ризику кредитного портфеля банку, як правило, включає обчислення дисперсії, дисперсії, стандартного відхилення, коефіцієнта дисперсії та асиметрії.

Основним статистичним показником, що визначає таку ймовірність (рівень ризику), є стандартне відхилення або коефіцієнт варіації. Розрахунок

середньозваженого ризику кредитного портфеля, його дисперсії та стандартного відхилення дозволяє відстежувати рівень диверсифікації кредитного портфеля банку.

Статистичний метод оцінки ризику кредитного портфеля банку заснований на аналізі статистичних даних, пов'язаних з фінансовим становищем позичальників за визначений період. Це дослідження дає основу для порівняння фактичної частоти втрат банку з прогнозованими прогнозами.

Як видно з рис. 1.1, до групи статистичних методів відносять метод Монте-Карло, який являє собою метод імітації для приблизного відтворення реальних явищ. Він поєднує аналіз чутливості (вразливості) та аналіз розподілу ймовірностей вхідних змінних. Практичне застосування цього методу показало широкі можливості його застосування в умовах невизначеності та ризику.

Цей метод дозволяє побудувати модель шляхом мінімізації даних, а також максимального значення даних, що використовуються в моделі, її побудова починається з визначення функціональних залежностей у реальній системі. Тоді ви можете отримати кількісне рішення, використовуючи теорію ймовірностей та таблиці випадкових чисел.

Перевага методу Монте-Карло – можливість проведення аналізу й оцінки різних «сценаріїв» реалізації кредитної політики та обліку різних факторів ризику в рамках єдиного підходу. Цей метод особливо зручний для практичного застосування тим, що вдало поєднується з іншими економіко-статистичними методами, а також з теорією ігор та іншими методами дослідження операцій. Практичне застосування даного методу показує, що часто він дає більш оптимістичні оцінки, ніж інші методи [23, с.121]

Методи підрахунку балів використовуються для розрахунку кредитоспроможності замовника і ґрунтуються на попередніх даних про нього. Скринінгові моделі можуть обробляти і аналізувати необмежену кількість додатків, допомагають створити більш широку базу клієнтів і прості у використанні, тобто постійні, контрольні та спеціальні навички персоналу.

Що стосується підрахунку кредитних операцій, то вони ґрунтуються на аналізі кредитної історії позичальника, який мав позики в попередні періоди для визначення достовірності позичальника. У свою чергу, бал - це математична модель у вигляді суми, і банк хоче розрахувати ймовірність погашення банківського кредиту, використовуючи минулі періоди [24]. Це означає, що в оцінці оцінюються як фінансові, так і бізнес-ризик.

Ще одним методом оцінки кредитоспроможності позичальника є метод оцінки позичальника, який оцінюється в балах (від 0 до 100) з метою порівняння рівня довіри підприємств - позичальників між собою, і його зручно сприймати [25].

Розробка правильної та найчистішої моделі балів - складний і тривалий процес, оскільки він використовує якісні та кількісні показники. Розробка індивідуальної моделі для банку дорога, тому банки купують готові, звичайні моделі або програмне забезпечення за кордоном, оскільки наші рішення недостатньо ідеальні.

З іншого боку, саме розвиток внутрішньої ситуації може ефективно відображати характеристики українських позичальників, адже якісні показники кредитоспроможності позичальника є не менш важливими, ніж кількісні.

У світі існує кілька типів скорингу:

- скорингу кредитоспроможності – аналіз кредитоспроможності позичальників, для допомоги у прийнятті рішень про надання кредиту;
- скоринг за прогнозом якості обслуговування боргу клієнтом – аналіз рівня ризику уже існуючих позичальників, що дозволяє визначити поведінку та психологію клієнтів, які виявляють у якості обслуговування боргу;
- скоринг запитання – оцінка способів роботи з простроченою заборгованістю і вибір з декількох альтернативних наборів найбільш ефективного для подальшого впливу; □
- скоринг за оцінкою ймовірності шахрайства – реалізує оцінку ймовірності шахрайства клієнта на основі сукупності ознак проведеної операції [24].

Кореляційний регресійний аналіз - це метод кількісної оцінки співвідношення статистичних ознак, що характеризують деякі соціально-економічні явища та процеси, зокрема якість кредитного портфеля банку. Тісна функціональна залежність рідко реалізується в економіці. Частіше спостерігається так звана статистична залежність. Статистична залежність відображається в тому, що коли змінюється одне значення, змінюється середнє значення іншого, таке співвідношення співвідноситься.

Метод кореляційно-регресійного аналізу виконує дві основні задачі:

1) знаходження загальної закономірності, що характеризує залежність двох (чи більше) кореляційно пов'язаних змінних, тобто розробка математичної моделі зв'язку (задача регресійного аналізу);

2) визначення тісноти зв'язку (задача кореляційного аналізу).

Значення кореляційного аналізу полягає в тому, що він дає змогу кількісно виміряти й оцінити механізм взаємодії факторних ознак, а його параметри використовуються як знаряддя регулювання якості кредитного портфеля [26, с. 144].

Таксономічний аналіз має багато переваг і простий у використанні, оскільки він вирішує проблему впорядкування багатовимірних об'єктів і процесів по відношенню до заданого нормативного вектора - норми. Інтегрований показник використовується для співвідношення об'єктів, які характеризуються великою кількістю ознак, його побудова можлива за допомогою процедур таксономічного аналізу.

Для аналізу стану банківського кредитування використовується багато співвідношень та стандартів. Одночасне їх використання ускладнює аналіз стану кредитування. Це означає, що існує загальна потреба в обчисленні інтегрованого показника, який би був синтетичною величиною, рівною для всіх сил. В якості такого показника може використовуватися таксономічний показник рівня розвитку [27, с.1]. 18].

3. Аналітичний метод - це оцінка можливих втрат (рівня ризику) банку. Тест на стрес - це метод оцінки чутливості портфеля до значних змін

макроекономічних показників або виняткових, але можливих подій. Це оцінка потенційного впливу ряду шоків (шокових ситуацій) на фінансовий стан банку, тобто зміни факторів ризику, що відповідають винятковим, але ймовірним подіям. Метою цього методу є оцінка можливих втрат у конкретній стресовій ситуації [28].

Існують різні типи та методи стресового тестування, в даний час найбільш поширеним методом є аналіз сценаріїв (заснований на історичних чи гіпотетичних подіях). Аналізується також чутливість портфеля активів банку до змін факторів ризику та обчислюються максимальні збитки.

Висновки до розділу 1

У розділі 1 було розглянуто теоритичні засади аналізу кредитного портфеля АТ КБ «ПриватБанк». Таким чином було розглянуто визначення самого поняття «кредит». При визначенні одного чіткого тлумачення виникли різні сторони трактування, отже «кредит – це форма прояву кредитних відносин, форма руху позичкового капіталу; кредит – це форма перерозподілу тимчасово вільних коштів з метою їх ефективного використання; кредит – це грошовий капітал банку у грошовій формі, що передається у тимчасове користування на умовах повернення, строковості, платності, цільового використання, забезпеченості».

З кожним днем актуальність питання стану банківської системи залежається незмінним. В сучасній банківській системі України наявна велика частка простроченої заборгованості. Від структури та якості кредитного портфеля залежить його репутація, фінансовий успіх та стабільність.

Саме за допомогою кредитів формується кредитний портфель і його аналізу присвячений другий розділ дипломної роботи. Далі буде проведено аналіз фінансового стану АТ КБ «ПриватБанк» та зроблені висновки щодо формування та використання кредитного портфеля. У третьому розділі буде

подано способи з приводу оптимізації кредитного портфеля та мінімізації кредитного ризику, та побудовано прогноз, щодо розмірів проблемної заборгованості на 2020-2022 роки. Тобто, наступні розділи присвячені саме організації та аналізу кредитного портфеля.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ СТАНУ ТА ОЦІНКА КРЕДИТНОГО ПОРТФЕЛЯ АТ КБ «ПРИВАТБАНК»

2.1. Загальна характеристика АТ КБ «ПРИВАТБАНК»

Акціонерне товариство комерційний банк ПриватБанк – спочатку був зареєстрований як комерційний банк у формі товариства з обмеженою відповідальністю та потім реорганізований у закрите акціонерне товариство у 2000 році, у 2009 році Банк змінив свою організаційно-правову форму на публічне акціонерне товариство, у якому відповідальність акціонерів обмежена кількістю акцій, що їм належать, відповідно до законодавства України.

У червні 2018 року Банк змінив організаційно-правову форму з публічного акціонерного товариства на акціонерне товариство. Станом на 2019 рік Уряд України в особі Міністерства фінансів України був кінцевою контролюючою стороною Банку. Наразі Банк має 30 філій і 1898 функціонуючих відділень в Україні та філію на Кіпрі[40].

Основною діяльністю Банку є проведення комерційних банківських операцій та обслуговування фізичних осіб в Україні. Банк здійснює свою діяльність відповідно до ліцензії Національного банку України (НБУ) з березня 1992 року. Банк є учасником Фонду гарантування вкладів фізичних осіб (реєстраційне свідоцтво №113 від 2 вересня 1999 р.), що діє відповідно до Закону № 2740-III «Про Фонд гарантування вкладів фізичних осіб» від 20 вересня 2001 року (зі змінами). Станом на 2019 рік Фонд гарантування вкладів фізичних осіб забезпечував повернення вкладникам депозитів та нарахованих по ним відсотків на суму до 200 тисяч гривень на одну особу у випадку, якщо розпочато процедуру ліквідації Банку.

Місією банку є: допомагати економіці розвиватися, бізнесу – зростати, а приватним клієнтам – здійснювати мрії, надаючи фінансові послуги найвищої якості. Слоган банку: «Банк для тих, хто йде вперед».

Керівництво та органи управління поділені між собою, та відрізняються функціями, які вони виконують. Загальним управлінням Банку займається Наглядова рада та здійснюється Загальними зборами. Управління поточною діяльністю Банку, здійснюється Правлінням. Тобто, Банком реалізовується збалансована та прозора структура корпоративного управління Банком.

Єдиним акціонером Банку, якому належить 100% акцій Банку є Держава в особі Кабінету Міністрів України (місцезнаходження: 01008, м. Київ, вул. Грушевського, буд. 12/2, ідентифікаційний номер 00013480) [40].

Держава в особі Міністерства фінансів України набула права власності на 100% акцій Банку 21 грудня 2016 року відповідно до статті 411 Закону України “Про систему гарантування вкладів фізичних осіб” та згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 18 грудня 2016 року № 961 “Деякі питання забезпечення стабільності фінансової системи”.

Акціонер Банку має сукупність прав, визначених чинним законодавством України, Статутом Банку Положенням про Загальні збори акціонерів, дотримання та захист яких забезпечується Банком. Держава реалізує свої права власника Банку, а органи управління Банку діють відповідно до найкращих світових практик корпоративного управління.

Протягом 2019 року операцій з купівлі/продажу акцій Банку не здійснювалося, тобто банк не змінював своїх власників. Всі операції з Акціонером здійснюються на звичайних умовах. При прийнятті рішень щодо проведення операцій з Акціонером Банк виходить із їх економічної доцільності. Загальний обсяг операцій з Акціонером лімітується нормативами максимального ризику на 1 інсайдера, при цьому Банк сприяє реалізації та забезпечує захист прав та законних інтересів акціонера, передбачених Статутом, Положенням про Загальні збори та чинним законодавством України[40].

Наглядова Рада - це орган управління Банку, що здійснює захист прав вкладників, кредиторів та акціонерів Банку, і, в межах компетенції, визначеної законодавством та статутом Банку, контролює та регулює діяльність Правління.

Наглядова рада не бере участі в управлінні Банком. Наглядова рада Банку звітує перед Загальними зборами про свою діяльність, загальний стан Банку та вжиті нею заходи, спрямовані на досягнення мети діяльності Банку. Компетенція, структура, порядок роботи, права, обов'язки та відповідальність Наглядової ради визначається чинним законодавством України, Статутом та Положенням про Наглядову раду Банку. До виключної компетенції Наглядової ради відповідно до Статуту Банку належать:

- загальні питання щодо діяльності Банку;
- питання щодо фінансової діяльності Банку;
- кадрові питання;
- питання щодо організаційної структури Банку;
- питання щодо системи внутрішнього та зовнішнього контролю, управління ризиками та фінансового моніторингу;
- питання щодо забезпечення діяльності Загальних зборів та взаємодії з акціонерами;
- контрольно-наглядові повноваження[40].

Наглядова рада також приймає рішення про створення комітетів Наглядової ради та затвердження положення про них, обрання та припинення повноважень голів та членів таких комітетів; забезпечення своєчасного надання Банком достовірної інформації щодо його діяльності відповідно до законодавства.

Наглядова рада обов'язково створює такі комітети:

- з питань аудиту;
- з питань управління ризиками;
- з питань винагород та призначень.

Кожен комітет, створений Наглядовою радою складаються з трьох членів самої ради, вони при цьому є незалежними. Відповідно, самі ж комітети очолюють незалежні члени. Якщо Голова Наглядової Ради хоче обрати корпоративного секретаря, то він має на це право. Корпоративний секретар в

свою чергу буде відповідати та слідкувати за взаємодією Банку з акціонером [40].

ПриватБанк є одним з найбільш інноваційних банків світу. Наприклад, більше 10 років тому банк став одним із перших у світі використовувати одноразові SMS – паролі. До останніх інновацій, що отримали визнання по всьому світі, належать такі продукти, як платіжний мінітермінал, вхід в Інтернет-банк через QR-код, онлайн інкасація та різноманітні мобільні додатки.

У ПриватБанку дотримуються таких принципів та цінностей:

1. чесність (Банк дотримується законів, етичних норм і правил чесного ведення бізнесу, виконує свої зобов'язання та цінує свою репутацію);
2. якість (якість послуг і рівень обслуговування є суттєвими факторами для досягнення успіху. Підвищення рівня обслуговування клієнтів – основне завдання всіх співробітників банку);
3. персонал (Банк створює умови для відкритого та своєчасного спілкування, здорового робочого мікроклімату, дотримання техніки безпеки, надає можливість індивідуального зростання та ствердження. Банк зацікавлений в належному дотриманні трудового законодавства);
4. доходи (гарантією прибутковості банку є клієнтоорієнтованість і проведення вигідних банківських операцій);
5. ухвалення рішень (Банк переконаний, що для досягнення високих показників необхідне постійне зростання, яке досягається за допомогою правильного розрахунку ризику операцій. Керівники та працівники, ухвалюючи рішення, керуються внутрішніми положеннями, політиками та регулятивними актами схильності до ризиків, лімітами ризиків) [40].

Отже, насамперед АТ КБ «ПриватБанк» - це банк, що йде вперед. Він намагається знайти підхід до кожного клієнта, допомогти йому та задовільнити потребу, при цьому не забуваючи про те, що він теж хоче отримати прибуток.

2.2. Аналіз фінансової звітності АТ КБ «ПРИВАТБАНК» за 2015-2019 роки

У даному розділі дипломної роботи буде проведений фінансовий аналіз на основі даних з балансу АТ КБ «ПриватБанк» за допомогою розрахунків відповідних коефіцієнтів та показників для того, щоб побачити як банк реабілітувався після економічної кризи і як вона вплинула на його діяльність.

Аналіз буде проведено, використовуючи дані основних річних форм звітності (баланс, звіт про фінансові результати та їх використання, звіт про рух грошових коштів).

АТ КБ «ПриватБанк» є універсальним банком - він надає повний спектр наявних на вітчизняному ринку банківських послуг з обслуговування корпоративних та індивідуальних клієнтів, а саме:

- здійснює депозитарну діяльність і діяльність з ведення реєстрів власників іменних цінних паперів;
- емісія власних цінних паперів;
- приймання вкладів (депозитів) від юридичних і фізичних осіб;
- відкриття та ведення поточних рахунків клієнтів і банків кореспондентів, у тому числі переказ грошових коштів з цих рахунків за допомогою платіжних інструментів та зарахування коштів на них;
- випуск банківських платіжних карток і здійснення операцій з використанням цих карток;
- операції з валютними цінностями;
- надання консультаційних та інформаційних послуг щодо банківських операцій та інше.

Фінансовий аналіз банку буде проведений за допомогою методу горизонтального аналізу балансу та розрахунку основних фінансових показників. Ця діагностика фінансового стану комерційного банку передбачає експрес-оцінку за допомогою низки аналітичних коефіцієнтів. Їх використання

не створює додаткової інформації, а дозволяє ущільнити наявну і визначити деякі вагомні співвідношення, пропозиції та характеристики.

Загалом більшість методів експрес-аналізу в системі ранньої діагностики будується на використанні груп показників, що сповіщають про ділову активність банку, його надійність та ліквідність і прибутковість. Показники ліквідності розкривають здатність захищати інтереси вкладників, клієнтів та акціонерів, своєчасно виконувати взяті фінансові зобов'язання тощо. Прибутковість сигналізує про спроможність банку покривати втрати і збитки за фінансовими ризиками та генерувати нові цінності, що задовольняють інтереси акціонерів і дозволяють розвивати банківський бізнес[29-33].

Таблиця 2.1

Окремий звіт про фінансовий стан АТ КБ «ПриватБанк», млн. грн.

Показники	2015	2016	2017	2018	2019
АКТИВИ					
Грошові кошти та їх еквіваленти	29184	30159	25296	27360	45894
Кореспондентські рахунки в інших банках	13410	0	4499	3727	17850
Кошти на кореспондентському рахунку в НБУ	3766		6541	7743	8525
Кредити та аванси клієнтів:	189314	32616	38335	50140	59544
Фізичним особам	24331	3066	3595	4723	70659
Банкам	6520	15721	18476	24167	8555
Юридичним особам	158463	13829	16246	21259	6250
Вбудовані похідні фінансові активи	30673	27044	34336	0	0
Інвестиційні цінні папери для подальшого продажу	1734	64409	90354	0	0
Інвестиційні цінні папери, що утримуються до погашення	216	0	36322	0	0
Інвестиційна нерухомість	0	691	3648	3340	3379
Нематеріальні активи	2857	3409	3326	3793	4764
Інші фінансові активи	238	2639	2940	2743	2210
Інші активи	300	9585	8815	8899	9285
<i>Всього активів</i>	<i>258611</i>	<i>179761</i>	<i>253675</i>	<i>278048</i>	<i>309723</i>

Продовження до табл. 2.1

ЗОБОВ'ЯЗАННЯ					
Заборгованість перед НБУ	27079	18047	12394	9817	7721
Заборгованість перед банками та фінансовими організаціями	4628	2667	234	195	201
Кошти клієнтів	177974	180656	212167	231055	240621
Власні боргові цінні папери	9271	2	2	2	2
Резерви зобов'язань та відрахувань, інші фінансові та нефінансові зобов'язання	2169	4477	4980	5379	4782
Субординований борг	9047	122	129	0	0
Всього зобов'язань	231101	206109	230056	246584	255194
КАПІТАЛ					
Акціонерний капітал	21257	50695	206060	206060	206060
Емісійний дохід	23	23	23	23	23
Резерв переоцінки приміщень	506	805	769	687	614
Загальні резерви та інші фонди	1448	1619	6211	6211	6850
Результат минулого року	2548	10455	11695	8871	-
Нерозподілений прибуток	2855	-201536	-201139	-190388	-169918
<i>Всього капіталу</i>	<i>27510</i>	<i>26348</i>	<i>23619</i>	<i>31464</i>	<i>54529</i>
<i>Всього капіталу та зобов'язань</i>	<i>258611</i>	<i>179761</i>	<i>253675</i>	<i>278048</i>	<i>309723</i>

Як бачимо з наведеної таблиці, загальна сума активів Банку за 2017 р. порівняно з 2016р. збільшилась на 27 371 091 тис. грн. (31,80%). У 2018 році розмір активів зріс, але на невелику суму 24373 тис. грн. Загальна структура активів Банку свідчить про виважене ставлення Банку до якості своїх активів. Такий підхід дозволяє Банку ефективно управляти ними та досягати позитивного результату за кожною активною операцією. Управління активами вирішувало проблему прибутковості, дотримання нормативів ліквідності та контролю притаманних Банку ризиків. Розкриття інформації за видами активів у фінансовій звітності Банку відповідає вимогам Національного банку України та національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку.

Протягом 2015-2017 років, у зв'язку з негативними наслідками після впливу фінансово-економічної кризи на банківську систему України, Банк, з метою зменшення цього впливу при управлінні активами та пасивами,

керувався обмеженнями та запроваджував додаткові заходи для забезпечення стабільності роботи Банку та захисту інтересів вкладників та інших кредиторів згідно вимог Національного банку України.

Дані таблиці засвідчують, що банк АТ КБ «ПриватБанк» у 2016 та 2017 роках вирішував стратегічні питання подальшого розвитку. У складі власного капіталу у 2016 році найжвавіше зростав Статутний капітал та Резервні фонди банків, але у 2017 – 2019 роках його розмір залишався немінним, в розмірі 206060 млн. грн.

Також дуже значимими що у гривні, що у відсотковому відношенні відіграють кошти клієнтів за 2017 рік і у гривневому еквіваленті становлять - 75 182 793 тис. грн. для того, щоб проаналізувати фінансовий стан АТ КБ «Приватбанк», потрібно розрахувати обов'язкові нормативи НБУ, та їх відповідність до норм [34].

Норматив мінімального розміру регулятивного капіталу банку (Н1)

Регулятивний капітал розраховується наступним чином:

$$PK = C_p = OK + ДК - В \quad (2.1)$$

Де РК – регулятивний капітал банку;

ОК – основний капітал (капітал 1-го рівня);

ДК – додатковий капітал (капітал 2-го рівня);

В – відвернення.

За 2015 рік $PK = 22396 + 13856 = 36252$ млн. грн.

За 2016 рік $PK = 59360 + 204082 = 263442$ млн. грн;

За 2017 рік $PK = 220640 + 208248 = 428888$ млн. грн;

За 2018 рік $PK = 217349 + 197286 = 414635$ млн. грн.

За 2019 рік $PK = 177382 + 208146 = 385528$ млн. грн.

Основний капітал банку розраховується так:

$$C_o = C_y + P_o + П_m - P_n - A_n^o - K_n - У \quad (2.2)$$

C_y – фактично сплачений зареєстрований статутний капітал, грн.,

Р_о – сукупні резерви банку, що складаються з резервів, які створені за рахунок нерозподіленого прибутку, дивіденди, що направлені на збільшення статутного капіталу, емісійні різниці, резервні фонди, які створюються згідно з законами України, під невизначений ризик, грн.,

П_м – прибуток минулих років, грн.,

Р_н – сума недосформованих резервів під можливі збитки, грн.,

А_н – залишкова вартість нематеріальних активів, грн.,

К_н – капітальні вкладення у нематеріальні активи, грн.,

У – збитки минулих та поточного років, грн.

Для даних балансу, наведених в табл. , основний капітал складає:

За 2016 рік $C_0^{2015} = 21257+1448+2548-2857= 22396$ млн. грн.

За 2016 рік $C_0^{2016} = 50695+1619+10455-3409= 59360$ млн. грн;

За 2017 рік $C_0^{2017} = 206060+6211+11695-3326=220640$ млн. грн;

За 2018 рік $C_0^{2018} = 206060+6211+8871-3793=217349$ млн. грн.

За 2019 рік $C_0^{2019} = 206060+6850-4764= 208146$ млн. грн.

Додатковий капітал банку складається з наступних чинників:

$$C_d = P_{сз} + P_a + P_t + D_c \quad (2.3)$$

де P_{сз} – резерви під стандартну заборгованість інших банків, клієнтів за кредитними операціями, грн.,

П_а – результат переоцінки основних засобів, статутного капіталу, грн.,

П_т – прибуток поточного року, грн., D_с – субординований борг, грн.

Для прикладу «Приватбанку», сума додаткового капіталу дорівнює:

За 2015 рік $C_d = 1448+2855+9047+506=13856$ млн. грн.

За 2016 рік $C_d = 201536+122+805+1619=204082$ млн. грн;

За 2017 рік $C_d = 201139+129+769+6211= 208248$ млн. грн;

За 2018 рік $C_d = 190388+0+687+6211= 197286$ млн. грн.

За 2019 рік $C_d = 6850+169918+0+614=177382$ млн. грн.

Для вітчизняної практики показник ROE має виключно розрахункове значення і не базується на ринкових показниках з тієї причини, що ринок цінних паперів фактично не розвинутий.

Згідно з Інструкцією додатковий не повинен перевищувати основний, а субординований борг не може бути більшим, ніж 50% основного капіталу[35].

Роки	2015	2016	2017	2018	2019
	млн.грн.	млн.грн.	млн.грн.	млн.грн.	млн.грн.
Субординований борг	9047	122	129	0	0
50% основного капіталу	11198	87594	112379	110926	104073

Так як субординований борг не може бути більшим, аніж 50% основного капіталу, і після того, як ми розрахували дані показники, бачимо, що в аналізований період умова виконується. Норматив платоспроможності відображає здатність банку своєчасно і в повному обсязі розрахуватися за своїми зобов'язаннями, що випливають із торгівельних, кредитних або інших операцій грошового характеру.

Норматив платоспроможності розраховується так:

$$H2 = \frac{C_p}{A_p} * 100\% = \frac{C_p}{\sum_{i=1}^S A_i r_i} * 100\% = \frac{C_p}{0A_1 + A_2 0,1 + A_3 0,2 + A_4 0,5 + A_5 1,0} * 100\% \quad (2.4)$$

де A_p – активи з урахуванням рівні ризику кожного з видів активів, грн.,

A_i – сума активів і-го рівня ризику, грн.,

r_i – процент ризику, долі од.

Для даного банку розрахунок даного нормативу за 2015 р. має вигляд:

$$H2 = \frac{22396}{0*29184 + 0,1*0 + 0*0,2 + 0,5*6520 + 1,0*186189} * 100\% = 11,8\%$$

Для даного банку розрахунок даного нормативу за 2016 р. має вигляд:

$$H2 = \frac{59360}{0*30159 + 0,1*0 + 0*0,2 + 0,5*15721 + 1,0*133881} * 100\% = 17,6\%$$

Для даного банку розрахунок даного нормативу за 2017 р. має вигляд:

$$H2 = \frac{220640}{0*25296 + 0,1*0 + 0*0,2 + 0,5*21379 + 1,0*207162} * 100\% = 10,7\%$$

Для даного банку розрахунок даного нормативу за 2018 р. має вигляд:

$$H2 = \frac{217349}{0 \cdot 27360 + 0,1 \cdot 0 + 0 \cdot 0,2 + 0,5 \cdot 24167 + 1,0 \cdot 140276} * 100\% = 21,1\%$$

Для даного банку розрахунок даного нормативу за 2019 р. має вигляд:

$$H2 = \frac{208146}{0 \cdot 45894 + 0,1 \cdot 0 + 0 \cdot 0,2 + 0,5 \cdot 8555 + 1,0 \cdot 255274} * 100\% = 19,8\%$$

Мінімальне значення даного нормативу встановлено на рівні 8,0%. Отже, проведені розрахунки підтверджують, що норматив платоспроможності «Приватбанк» навіть перевищує допустиму норму. Норматив адекватності основного капіталу (H3) розраховується за наступною формулою:

$$H3 = \frac{C_0}{A - P_{сз}} * 100\% \quad (2.5)$$

$$\text{Для 2015 р. } H3^{2015} = \frac{22396}{258611 - 1448} * 100\% = 8,7\%$$

$$\text{Для 2016 р. } H3^{2016} = \frac{59630}{179761 - 1619} * 100\% = 3,3\%$$

$$\text{Для 2017 р. } H3^{2017} = \frac{220640}{253675 - 6211} * 100\% = 8,9\%$$

$$\text{Для 2018 р. } H3^{2018} = \frac{217349}{278048 - 6211} * 100\% = 7,9\%$$

$$\text{Для 2019 р. } H3^{2019} = \frac{208146}{309723 - 6850} * 100\% = 6,9\%$$

Значення даного нормативу не повинне бути меншим за 4,0%, а судячи з результатів у 2016 році цей норматив менше норми.

Отримали такі результати за віднесенням до відповідної категорії за капіталом у відповідні періоди:

1. 2015 рік - добре капіталізований.
2. 2016 рік – значно недокапіталізований.
3. 2017 рік – добре капіталізований.
4. 2018 рік – добре капіталізований.
5. 2019 рік – добре капіталізований.

За результатами проведеного аналізу визначаємо категорію, до якої належить даний банк. Критерії віднесення категорій наведенні рис. 2.1.[34].

Категорія банку	Критерій		
	Н1	Н2	Н3
Добре капіталізований	Відповідає мінімальним вимогам	$H2 \geq 17,0\%$	$H3 \geq 8,0\%$
Достатньо капіталізований	Відповідає мінімальним вимогам	$17,0\% > H2 > 8,0\%$	$8,0\% > H3 > 4,0\%$
Недокапіталізований	Відповідає мінімальним вимогам	$8,0\% > H2 > 6,0\%$	$4,0\% > H3 > 3,0\%$
Значно недокапіталізований	Менший за мінімальні вимоги не більше ніж на 20%	$6,0\% > H2 > 2,0\%$	$3,0\% > H3 > 1,3\%$
Критично недокапіталізований	Менший за мінімальні вимоги більше ніж на 20%	$2,0\% > H2$	$1,3\% > H3$

Рис.2.1. Критерії віднесення комерційних банків до окремих категорій за капіталом

Нормативи ліквідності

Норматив миттєвої ліквідності (Н4) відображає здатність комерційного баку забезпечувати своєчасне виконання своїх грошових зобов'язань за рахунок високоліквідних активів. Для визначення рівня даного нормативу використовується наступна формула:

$$H4 = \frac{K + K_{сч}}{P_{п}} * 100\% \quad (2.6)$$

де K – грошові кошти в касі банку у національній та іноземних валютах, банківські метали, грн.,

$K_{сч}$ – залишки на коррахунках в НБУ та інших банках, грн.,

$P_{п}$ – залишки на поточних рахунках клієнтів, грн.

Мінімальне припустиме значення даного нормативу встановлено на рівні 20,0%. Для банку, що аналізується даний норматив має вигляд:

$$\text{Для 2015 р. } H4^{2015} = \frac{29184 + 13410 + 3766}{27079} * 100\% = 17,1\%$$

$$\text{Для 2016 р. } H4^{2016} = \frac{30159}{18047} * 100\% = 16,7\%$$

$$\text{Для 2017 р. } H4^{2017} = \frac{25296+4499+6541}{12394} * 100\% = 29,3\%$$

$$\text{Для 2018 р. } H4^{2018} = \frac{27360+3727+7743}{9817} * 100\% = 39,6\%$$

Відповідно у період 2017-2018 років знаходився в межах відповідної норма, не виходив за її мінімальні межа, але у 2016 році показник миттєвої ліквідності знаходився в межах допустимої норми, у 2019 році визначення даного нормативу було скасовано.

Норматив поточної ліквідності (Н5) відображає здатність комерційного банку розраховуватись по зобов'язаннях з терміном погашення 30 днів включно. Норматив поточної ліквідності (Н5) розраховується так:

$$H5 = \frac{A}{3} * 100\% \quad (2.7)$$

$$\text{За 2015 рік } H5^{2015} = \frac{30_{\text{м}}+189_{\text{м}}}{231011} * 100\% = 111,9 \%$$

$$\text{За 2016 рік } H5^{2016} = \frac{179761}{206109} * 100\% = 87,2\%$$

$$\text{За 2017 рік } H5^{2017} = \frac{253675}{230056} * 100\% = 110,3 \%$$

$$\text{За 2018 рік } H5^{2018} = \frac{278048}{246584} * 100\% = 112,8\%$$

У 2019 році визначення даного нормативу було скасовано. Мінімально припустиме значення даного показника знаходиться на рівні 40%. По відповідних розрахунках бачимо, що банк усі три роки знаходився в межах допустимих для даного нормативу, іноді навіть перевищував їх.

Норматив короткострокової ліквідності (Н6) відображає здатність банку виконувати прийняті ним короткострокові зобов'язання за рахунок ліквідних активів, і визначається як співвідношення активів ліквідних до короткострокових зобов'язань зі строком погашення до одного року. Для даного банку норматив короткострокової ліквідності за звітні періоди має значення[35]:

$$H6 = \frac{A_K}{D_K} * 100\% = \frac{K + K_{\text{сч}} + K_6^K + D_{\text{НБУ}}}{P_{\text{п}} + D_6^K + D_{\text{ю}}^K + D_{\text{ф}}^K + Ц_K} * 100\% \quad (2.8)$$

де K_6^K - короткострокові кредити, надані комерційним банкам, грн.;

$D_{\text{НБУ}}$ - депозити, розміщені в НБУ, грн.;

D_{ϕ}^k , $D_{\text{ю}}^k$, $D_{\text{ф}}^k$ - короткострокові депозити банків, фізичних та юридичних осіб, грн.;

Цк – короткострокові цінні папери, емітовані банком, грн.

$$\text{За 2015 рік } H6^{2015} = \frac{29184+6520}{27079+4628+(177974)*0,6} * 100\% = 25,8 \%$$

$$\text{За 2016 рік } H6^{2016} = \frac{30159+0+15721}{18047+2667+(180656)*0,6} * 100\% = 35,5\%$$

$$\text{За 2017 рік } H6^{2017} = \frac{25296+2903+18476}{12394+234+(212167)*0,6} * 100\% = 33,4\%$$

$$\text{За 2018 рік } H6^{2018} = \frac{27360+0+24167}{9817+195+(231055)*0,6} * 100\% = 34,7\%$$

$$\text{За 2019 рік } H6^{2019} = \frac{45894+0+8555}{7721+201+(240621)*0,6} * 100\% = 53,1\%$$

Значення розрахованого показника має бути не нижче 20,0%, що в даному випадку відповідає нормі.

Показники прибутковості банку

Розраховуємо сукупні процентні витрати банку. Розрахунок проводиться за наступною формулою:

$$IL = \sum L r = L_1 r_1 + L_2 r_2 + L_3 r_3 + \dots + L_n r_n \quad (2.9)$$

де L_i – сума пасивів i -го виду, грн.;

r_i – процентна ставка за пасивами i -го виду, частки од.

Для нашого прикладу процентні витрати складають:

$$IL^{2016} = 2667*0,14 + 180652*0,14 + 18047*0,14 + 124*0,14 = 28208,6 \text{ млн. грн.}$$

$$IL^{2017} = 12394*0,15 + 234*0,15 + 2123167*0,15 + 131*0,15 = 33738,9 \text{ млн. грн.}$$

$$IL^{2018} = 9817*0,13 + 195*0,13 + 231057*0,13 = 31338,97 \text{ млн. грн.}$$

$$IL^{2019} = 7721*0,14 + 201*0,14 + 240621*0,14 = 34796,02 \text{ млн. грн.}$$

Сукупні процентні витрати, залишаються стабільними протягом всього аналізованого періоду.

Розраховуємо середньозважену ціну робочих ресурсів банку та середньозважену ціну залучених ресурсів банку. Робочі ресурси банку розраховуються наступним чином:

$$WC = C = (A_o + A_n) + L(1 - R) \quad (2.10)$$

де C – сукупний капітал банку, грн.;

A_0 – вкладення банку у основні фонди, грн.;

A_n – вкладення банку у нематеріальні активи, грн.;

L – сукупні зобов'язання банку, грн.;

R – норма резервування, частки од. Для даних умов робочі ресурси складають:

Для 2016 р. $WC = -26348 - 206109 * (1 - 0,11) = 157142,41$ млн. грн.

Для 2017 р. $WC = 23619 - 230056 * (1 - 0,11) = 228368,84$ млн. грн.

Для 2018 р. $WC = 31464 - 246584 * (1 - 0,11) = 250923,76$ млн. грн.

Для 2019 р. $WC = 54529 - 255194 * (1 - 0,11) = 172593,66$ млн. грн.

На основі проведених розрахунків визначаємо ціну робочих ресурсів за наступною формулою:

$$p = \frac{IL}{WC} * 100\% \quad (2.11)$$

$$\text{для 2016 р. } p^{2016} = \frac{28208,6}{157142,41} * 100\% = 17,95\%$$

$$\text{для 2017 р. } p^{2017} = \frac{33738,9}{228368,84} * 100\% = 14,77\%$$

$$\text{для 2018 р. } p^{2018} = \frac{31338,97}{250923,76} * 100\% = 12,49\%$$

$$\text{для 2019 р. } p^{2019} = \frac{34796,02}{172593,66} * 100\% = 20,16\%$$

Визначаємо також зміну ціни робочих ресурсів:

$$\Delta p = p^{2019} - p^{2018} = 20,16\% - 12,49\% = 7,67\%$$

$$\Delta p = p^{2018} - p^{2017} = 12,49\% - 14,77\% = -2,28\%$$

$$\Delta p = p^{2017} - p^{2016} = 14,77\% - 17,95\% = -3,18\%$$

Розраховуємо середньозважену ціну залучених ресурсів та її зміни за аналізований період. Розрахунок проводиться наступним чином:

$$p_L = \frac{IL}{L(1-R)} * 100\% \quad (2.12)$$

$$\text{Для 2016 р. } p_L^{2016} = \frac{28208,6}{206109 * (1 - 0,11)} = 12,18\%$$

$$\text{Для 2017 р. } p_L^{2017} = \frac{33738,9}{230056 * (1 - 0,11)} = 9,18\%$$

$$\text{Для 2018 р. } p_L^{2018} = \frac{31338,97}{246584 * (1 - 0.11)} = 11,31\%$$

$$\text{Для 2019 р. } p_L^{2019} = \frac{34796,02}{255194 * (1 - 0.11)} = 15,32\%$$

$$\Delta p_L = p_L^{2019} - p_L^{2018} = 15,32\% - 11,31\% = 4,01\%$$

$$\Delta p_L = p_L^{2018} - p_L^{2017} = 11,31\% - 9,18\% = 2,13\%$$

$$\Delta p_L = p_L^{2017} - p_L^{2016} = 9,18\% - 12,18\% = -3,0\%$$

Для визначення впливу зміни структури пасивних операцій на середньозважену ціну робочих ресурсів необхідно визначити структуру робочих ресурсів (табл. 2.2) [29-33].

Таблиця 2.2

Структура робочих ресурсів

Стаття пасивів	Сума, грн.			
	2016р.	2017р.	2018р.	2019р.
Зобов'язання банку з урахуванням витрат на створення резервів	206109	230056	246584	255194
Питома вага зобов'язань банку з урахуванням витрат на створення резервів, %	84,2	83,3	79,7	78,6
Власний капітал банку, зменшений на вкладення у основні фонди і нематеріальні активи	32616	38335	50140	54529
Питома вага власного капіталу банку, зменшеного на вкладення у основні фонди і нематеріальні активи, %	15,8	16,7	20,3	21,4
Разом	179761	253675	278048	309723

На основі проведених розрахунків визначимо вплив окремих факторів на зміну ціни робочих ресурсів[35]:

1). Вплив зміни питомої ваги залучених коштів в структурі робочих ресурсів:

$$\Delta p_{WC} = (\gamma_L^{2019} - \gamma_L^{2018}) p_L^{2018} = (0,786 - 0,797) * 15,32\% = -0,2\%$$

$$\Delta p_{WC} = (\gamma_L^{2018} - \gamma_L^{2017}) p_L^{2017} = (0,797 - 0,833) * 9,18\% = -0,3\%$$

$$\Delta p_{WC} = (\gamma_L^{2017} - \gamma_L^{2016}) p_L^{2016} = (0,833 - 0,842) * 12,18\% = -0,1\%$$

2). Вплив зміни ціни залучених коштів:

$$\Delta p_L = (p_L^{2019} - p_L^{2018}) \gamma_L^{2018} = (15,32 - 11,31) * 0,797 = 3,2 \%$$

$$\Delta p_L = (p_L^{2018} - p_L^{2017}) \gamma_L^{2017} = (11,31 - 9,18) * 0,833 = 1,78\%$$

$$\Delta p_L = (p_L^{2017} - p_L^{2016}) \gamma_L^{2016} = (9,18 - 12,18) * 0,842 = -3,04\%$$

Динаміка ключових балансових показників Банку свідчила про наступні тенденції:

Станом на 2016 рік Банк мав від'ємний власний капітал у сумі -713 млн. грн. Я вважаю цей показник технічним через наявність значної підтвердженої підтримки від акціонера Банку – Держави Україна, але від'ємний власний капітал Банку вказує на те, в якому стані він знаходився під час націоналізації.

Станом на 2017 рік власний капітал Банку становив вже 35060 млн. грн. Збільшення власного капіталу заслуговує на позитивну оцінку та стало можливим, здебільшого, через готовність акціонера Банку – Держави Україна надавати йому підтримку. Станом на 2018 рік власний капітал Банку становив 26749 млн. грн., тобто зріс на 4,46%. Збільшення власного капіталу заслуговує на позитивну оцінку та стало можливим, здебільшого, завдяки прибутковій роботі Банку. Статутний капітал Банку за 2018 рік залишився незмінним і становив 206060 млн. грн.

Кредити та аванси клієнтів Банку за 2016 рік впали на 76,98% до 43583 млн. грн., що пов'язано зі значним деформуванням Банком резервів. У звіті відображено, що значна частина негативно класифікованих кредитів була заміщена цінними паперами у портфелі Банку на продаж у сумі 64409 млн. грн. Прискорення збільшення кредитної активності Банку у 2017 році також заслуговує на позитивну оцінку, оскільки вже впливає і у майбутньому може позитивно впливати на його доходи.

Кредити та заборгованість клієнтів Банку, за виключенням резервів, за 2018 рік зросли на 9,05% до 41567 млн. грн; у 2018 році біля 50% активів Банку були представлені цінними паперами у формі ОВДП, переважна частина яких з'явилась у Банку після націоналізації внаслідок заміщення кредитів, які не обслуговуються. В Україні ОВДП, як державні цінні папери, ідентифікуються

як активи з найменшим ступенем ризику. Тому навіть за наявності кредитного портфеля поганої якості, в цілому якість активів Банку можна вважати цілком придатною, щоб забезпечити його безперервну роботу та задовольнити попит з боку клієнтів на ліквідність.

Згадаємо, що заборгованість АТ КБ «ПриватБанк» перед НБУ за 2017 рік скоротилась на 31,32%: з 18047 млн. грн. до 12394 млн. грн. У 2018 році заборгованість Банку перед НБУ збільшилась на 5,87%. На мою думку, коливання заборгованості Банку перед НБУ носить природній характер. Банк мав достатньо ліквідності для погашення заборгованості, а необхідність її підтримки носила технічний характер, через наявність судових спорів із колишніми власниками[29-33].

Таблиця 2.3

Окремий звіт про рух грошових коштів, млн. грн.

	2015	2016	2017	2018	2019
Грошові потоки від операційної діяльності					
Процентні доходи отримані	27947	24064	20865	29791	35573
Проценти сплачені	(26965)	(29437)	(18475)	(14163)	(14095)
Виплати та комісійні отримані	6660	10365	13211	19590	24575
Виплати та комісійні сплачені	(1640)	(2205)	(3017)	(4402)	(6386)
Дохід отриманий від операцій з іноземною валютою та своп-контрактів	(1615)	(206)	1084	1958	2589
Сплачені витрати, пов'язані з персоналом	(3342)	(3016)	(4547)	(5727)	(7311)
Адміністративні та інші операційні витрати сплачені, крім сплачених витрат, пов'язаних з персоналом	(4468)	(5064)	(5386)	(7487)	(6576)
Інші доходи отримані	247	375	1530	1422	2187
Грошові потоки, отримані від операційної діяльності, до змін в операційних активах та зобов'язаннях	(15880)	(4267)	5265	20982	28483
Зміни в операційних активах та зобов'язаннях					
Чисте збільшення залишків обов'язкового резерву	(21)	(1318)	(35)	(1)	(6)

Продовження до табл. 2.3

Чисте зменшення (збільшення) заборгованості банків	16432	1952	(2768)	2911	(27073)
Чисте збільшення кредитів та авансів клієнтів	(5063)	(9340)	(10387)	(13515)	(12579)
Чисте зменшення (збільшення) інших фінансових активів	(75)	(72)	(217)	55	270
Чисте збільшення інших активів	(177)	(156)	(216)	(188)	(601)
Чисте зменшення заборгованості перед банками та іншими фінансовими організаціями	298	760	(2380)	(24)	111
Чисте збільшення коштів клієнтів	6342	(6933)	25109	20911	21979
Чисте збільшення (зменшення) резервів, інших фінансових та нефінансових зобов'язань	207	(56)	(247)	512	25
Чисті грошові кошти, отримані від операційної діяльності	2063	(19430)	15624	30143	10609
Грошові потоки від інвестиційної діяльності					
Надходження від продажу приміщень, удосконалень орендованого майна та обладнання	10	42	83	14	21
Придбання приміщень, удосконалень орендованого майна та обладнання	(526)	(1134)	(627)	(1368)	(1923)
Надходження від продажу та погашення інвестиційних цінних папері за справедливою вартістю через прибуток чи збиток	-	27782	-	112	46
Придбання інвестиційних цінних папері за справедливою вартістю через прибуток чи збиток	(192)	216	-	(24)	-
Чисті грошові кошти, використані в інвестиційній діяльності	185	27557	(14087)	(26332)	24133
Грошові потоки від фінансової діяльності					
Надходження коштів від кредиту рефінансування НБУ	9700	25000	15701	-	(531)

Продовження до табл. 2.3

Погашення заборгованості перед НБУ	(1493)	(33663)	(22876)	(1000)	(2068)
Погашення субординованого боргу	1679	-	-	(134)	-
Чисті грошові кошти, використані в фінансовій діяльності	10053	(9673)	(7175)	(1134)	(14117)
Вплив зміни курсів обміну на грошові кошти та їх еквіваленти	2415	1203	486	(506)	(1815)
Вплив очікуваних кредитних збитків на грошові кошти та їх еквіваленти	-	-	-	(15)	-
Чисте збільшення (зменшення) грошових коштів та їх еквівалентів	14716	(343)	(5152)	2156	18810
Грошові кошти та їх еквіваленти на початок року	14300	29016	28673	23521	25677
Грошові кошти та їх еквіваленти на кінець року	29016	28673	23521	25677	44487

Проаналізувавши, окремий звіт про рух грошових коштів отримали наступні результати. По-перше, грошові кошти та їх еквіваленти були зміннені перш, за все у відношенні на кінець та на початок року. У 2015 та 2018 роках грошові кошти збільшувалися кінець року, порівняно з початком. А вже у 2016 та 2017 роках відбулися зміни навпаки. Ці зміни відображені чітко у пункті чисті грошові кошти, використані в фінансовій діяльності. У 2015 р. – 10053 млн. грн.; 2016р. – (9673) млн. грн.; 2017р. - (7175) млн. грн.; 2018р. – (1134) млн. грн.; 2019 р. – (14117) млн. грн.

Грошові потоки від операційної діяльності, включають в себе безліч показників: процентні доходи отримані та сплачені, виплати та комісійні, що були отримані та сплачені, витрати пов'язані з персоналом та інше. Кожен з даних показників суттєво впливає на рух грошових коштів. Формуючи даний зміст будь-які витрати, що сплачені йдуть до звіту і знаком мінус, а отримані зі знаком плюс. Отже, по даним показникам у 2015 та 2016 роках отримали

від’ємний результат, а 2017 та 2018 роках – додатній, значить більше отримали, аніж сплатили, у 2019 році результат залишався додатнім, але зменшився приблизно у 3 рази.

Чисті грошові кошти, використані в інвестиційній діяльності показник, що найбільш змінювався протягом аналізованого періоду. У 2015 та 2016 роках він був хоч мінімально, але додатнім і коливався від 275557 млн. грн. А вже у 2017, 2018 роках результат суттєво змінився і став від’ємним. Але ситуація виправилася і у 2019 році даний показник став додатнім і склав – 24133 млн. грн.

Зміни операційних активах та зобов’язаннях були незначними, тому і чисті грошові кошти, отримані від операційної діяльності не надто відрізняються від грошових потоків, отриманих від операційної діяльності, до вище зазначених змін. Звіт про прибуток чи збиток банку відбувається з погляду кожного пункту окремо. Першим і найголовнішим показником є процентні доходи та витрати. АТ КБ «Приватбанк» протягом аналізованих років, тобто 2015-2018, тримав показник чистого процентного доходу буду додатнім, отже без збитку. І вже у 2018 році зріс майже у 3 рази з попереднім роком[29-33].

Таблиця 2.4

Окремий звіт про прибуток чи збиток та інший сукупний дохід, млн. грн.

Показники	2015	2016	2017	2018	2019
Процентні доходи	30640	33255	24485	30754	33841
Процентні витрати	(27861)	(29364)	(18374)	(14002)	(14174)
Чистий процентний дохід	2779	3891	6111	16752	19667
Резерв на знецінення кредитів та авансів клієнтів	(3691)	(154617)	(7379)	(6089)	(4)
Чисті процентні доходи після вирахування резерву на знецінення кредитів та авансів клієнтам	(912)	(150726)	(1268)	10663	19663
Доходи за виплатами та комісійними	6660	10365	13211	19590	24575
Витрати за виплатами та комісійними	(1640)	(2205)	(3017)	(4402)	(6386)

Продовження до табл. 2.3

Інші операційні доходи	247	1474	1530	1457	-
Прибуток від вибуття або припинення інвестицій в дочірні компанії	187	630	(99)	-	-
Прибуток від реалізації інвестиційних цінних паперів для подальшого продажу	-	1981	-	(3085)	(1526)
Адміністративні та інші операційні витрати	(8420)	(9906)	(12194)	(13988)	(14815)
(Збиток) прибуток до оподаткування	390	(176814)	397	12789	32609
Доходи (витрати) з податку на прибуток	(152)	576	(19)	9	-
Чистий прибуток (збиток) за рік	238	(176238)	378	12798	32609
Інші сукупні доходи (витрати)	616	(611)	(1016)	(1874)	1974
ВСЬОГО СУКУПНОГО ДОХОДУ (ЗБИТКУ) ЗА ПЕРІОД	854	(176849)	(638)	10924	34583
Базисний та скоригований дохід на акцію щодо прибутку, який належить власникам Банку(у грн. на акцію)	3,37	(2230,8)	0,90	17,39	44,31

Та вже після того, як відрахували резерв на знецінення кредитів та авансів кредитів, результати значно змінилися. У 2016 році цей показник став значно меншим, від'ємним, склав 150726 млн. грн. І лише у 2018 році чисті процентні доходи після вирахування резерву на знецінення кредитів та авансів кредитів залишилися додатними – 10663 млн. грн.

При розрахунку прибутку до оподаткування, у 2016 році отримали збиток, причому у значному розмірі 176814 млн. грн., у інших аналізованих роках було отримано незначний прибуток, від 390 до 12789 млн. грн. Після сплати податку на прибуток отримали відносно такі, ж результати, але зменшені на n-ий відсоток.

Сукупний дохід за весь період був у 2015 та 2018 роках, а протягом інших аналізованих років він відображався, як збиток за весь період. Базисний та скоригований дохід на акцію щодо прибутку, який належить власникам Банку, тобто у гривнях на акцію, був мінімальним у 2015, 2017 та 2018 роках межах від 0,90 до 17,39 грн., але вже у 2016 році тут також був збиток причому у надто значному розмірі, близько 2230,8 гривень на акцію.,

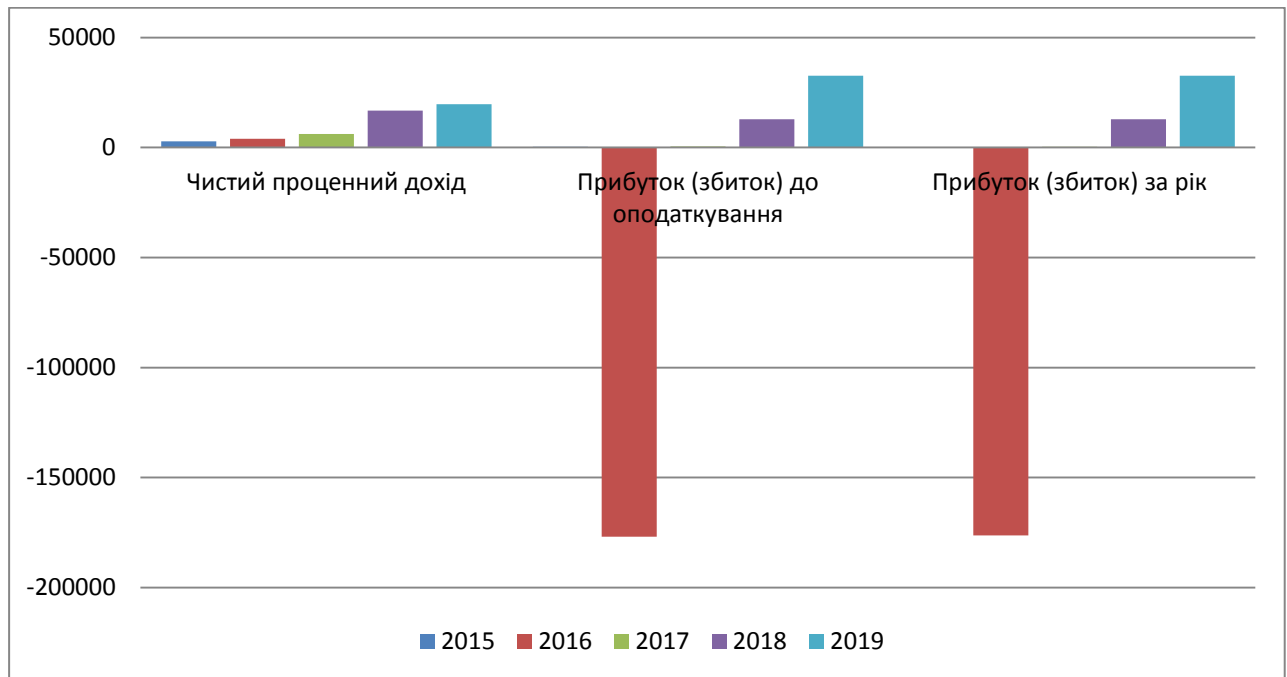

Рис. 2.. Динаміка фінансових результатів АТ КБ «ПриватБанк»

Чистий прибуток за 2019 рік досяг 32,6 млрд. грн., що є половиною прибутку всього банківського сектору України. Чистий процентний дохід склав 19,7 млрд. грн., чистий комісійний дохід – 18,2 млрд. грн., торговий дохід та переоцінки – 7,5 млрд. грн., операційні витрати – 14,8 млрд. грн. Факторами, що на це вплинуло є: зростання якості кредитного портфеля, розвиток бізнесу та вплив ринкових факторів.

Через правильну процентну політику в 2019 році Банк покращив процентну маржу, та процентний дохід склав на 2,9 млрд. грн.(17,4%). Тобто, прибуток у розмірі 32,6млрд. грн. є максимумом в історії ПриватБанку та є рекордним прибутком банківської системи України.

2.3. Аналіз пасивних операцій банку та їх вплив на формування кредитного портфеля АТ КБ «ПРИВАТБАНК»

Для того, щоб проаналізувати пасивні операції банку, потрібно окремо розглянути саме пасивну частину фінансового звіту за 2015-2019 роки включно. В даному пункті будемо аналізувати пасивну частину звіту, темп росту кожного з показників і їх вплив на формування кредитного портфеля банку. Статті пасивів банку, це те, що має банк, для того, щоб в подальшому сформувати кредитний портфель. Отже, для початку розглянемо табл. 2.5 і проаналізуємо її загалом[29-33].

Таблиця 2.5

Статті пасивів банку АТ КБ «ПриватБанк» за 2015-2019 роки, млн. грн.

	2015	2016	2017	2018	2019
ЗОБОВ'ЯЗАННЯ					
Заборгованість перед НБУ	27079	18047	12394	9817	7721
Заборгованість перед банками та фінансовими організаціями	4628	2667	234	195	201
Кошти клієнтів	177974	180656	212167	231055	240621
Власні боргові цінні папери	9271	2	2	2	2
Резерви зобов'язань та відрахувань, інші фінансові та нефінансові зобов'язання	2169	4477	4980	5379	4782
Субординований борг	9047	122	129	0	0
Всього зобов'язань	231101	206109	230056	246584	255194
КАПІТАЛ					
Акціонерний капітал	21257	50695	206060	206060	206060
Емісійний дохід	23	23	23	23	23
Резерв переоцінки приміщень	506	805	769	687	614
Загальні резерви та інші фонди	1448	1619	6211	6211	6850
Результат минулого року	0	10455	11695	8871	

Продовження до табл. 2.5

Нерозподілений прибуток	2855	-201536	-201139	-190388	-169918
Всього капіталу	27510	26348	23619	31464	54529
Всього капіталу та зобов'язань	258611	179761	253675	278048	309723

Спершу для аналізу потрібно проаналізувати пасивну частину звіту у розрізі класифікації капітал та зобов'язання, тобто їхні розміри та їх зміна протягом п'яти аналізованих років. Для того, щоб аналізувати пасиви банку по кожній статті, потрібно для початку розділити їх на два основні розділи «Капітал» та «Зобов'язання», та проаналізувати їхні розміри, та питому вагу у розмірах пасивної частини балансу [29-33].

Таблиця 2.6

Питома вага капіталу і зобов'язань у пасивній частині банку

	2015	2016	2017	2018	2019
Питома вага капіталу у пасивах банку, %	10,64	14,66	9,31	11,32	17,61
Питома вага зобов'язань у пасивах банку, %	89,36	85,34	90,69	88,68	82,39

Питома вага капіталу у періоди 2015-2019 років коливалася від 9,3 до 18%, причому коливання були не значними, і майже стабільними. І хоча, у 2017-2019 роках показник статутного капіталу залишався незмінним, питома вага капіталу змінювалася не однаково, тобто це показує, що на формування капіталу банку впливає в основному не статутний капітал, а всі його складові в цілому.

По-друге, коли коливання питомою ваги Капіталу було незначним, відповідно і зміна питомої ваги Зобов'язань також була незначною. Тому, в основному на формування пасивної частини аналізованого банку впливає розділ «Зобов'язання», бо він займає понад 80% пасивної частини балансу.

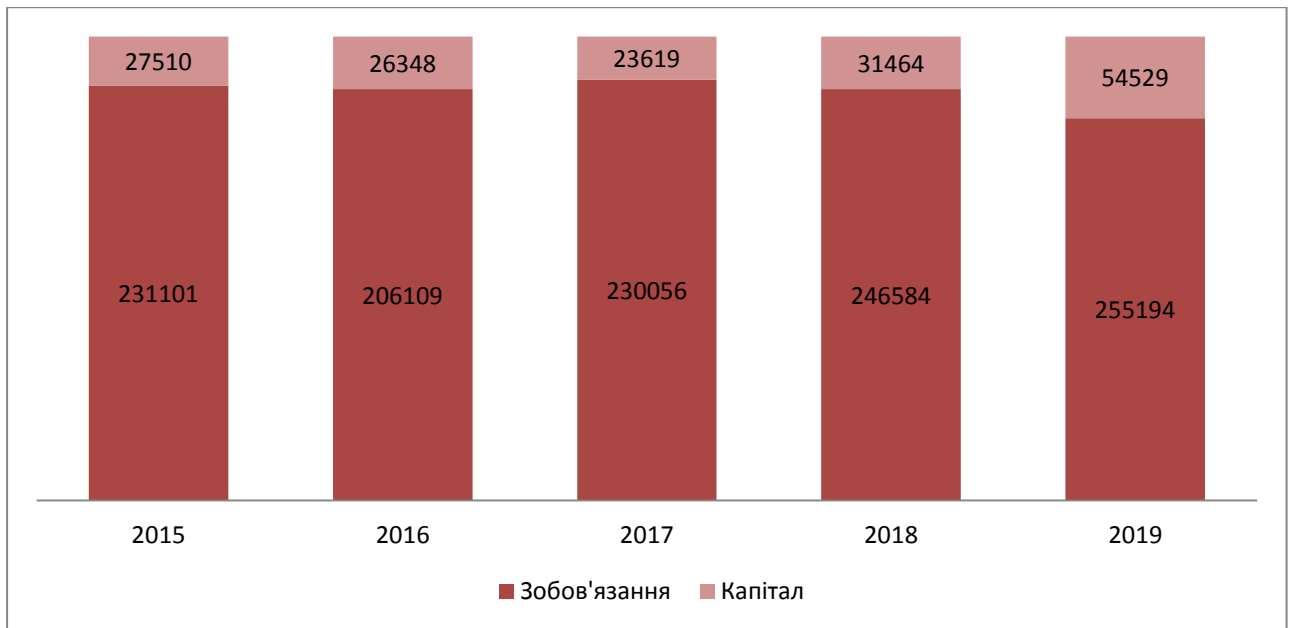

Рис. 2.2. Аналіз пасивної частини фінансового звіту ПАТ КБ
«Приватбанк»

Завдяки таблиці та діаграмі, бачимо, що розмір пасивної частини фінансового звіту зменшувався у 2016 році порівняно з попереднім. В подальшому у кожному році починаючи з 2016 року сума пасивної частини збільшувалася. Протягом всіх аналізованих років відсоток розміру капіталу займав майже однакову суму та кількість, розмір капіталу коливається від 10 до 15%. Отже, капітал займає дуже невелику частку серед розміру пасивної частини балансу банку.

У даному пункті, проведемо аналіз пасивів на прикладі динаміки, за окремими статтями, і потрібно це зробити двома способами, базисним та ланцюговим методом[29-33].

Таблиця 2.7

Динаміка за статтями пасивів (темп приросту, виконано базисним методом) ПАТ КБ «ПриватБанк» за 2015-2019 роки, млн. грн.

	2015	2016	2017	2018	2019
ЗОБОВ'ЯЗАННЯ					
Заборгованість перед НБУ	100,00	66,65	45,77	36,25	28,51
Заборгованість перед банками та фінансовими організаціями	100,00	57,63	5,06	4,21	4,34
Кошти клієнтів	100,00	101,51	119,21	129,83	135,2

Продовження до табл. 2.7

Власні боргові цінні папери	100,00	0,02	0,02	0,02	0,02
Резерви зобов'язань та відрахувань, інші фінансові та нефінансові зобов'язання	100,00	206,41	229,60	247,99	220,47
Субординований борг	100,00	1,35	1,43	-	-
Всього зобов'язань	100,00	89,19	99,55	106,70	110,43
КАПІТАЛ					
Акціонерний капітал	100,00	238,49	969,37	969,37	969,37
Емісійний дохід	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00
Резерв переоцінки приміщень	100,00	159,09	151,98	135,77	121,34
Загальні резерви та інші фонди	100,00	111,81	428,94	428,94	473,07
Результат минулого року	100,00	170,57	274,88	281,12	
Всього капіталу	100,00	95,78	85,86	114,37	198,22
Всього капіталу та зобов'язань	100,00	69,51	98,09	107,52	119,76

Після проведення аналізу динаміки базисним методом отримали наступні результати:

- Заборгованість перед НБУ. Дана стаття зменшувалася з кожним роком у порівнянні з базисним роком, але темп росту у відсотковому відношенні з кожним наступним роком був меншим, що свідчить про позитивну динаміку, і про те, що заборгованість перед НБУ поступово має менший розмір порівняно з кожним аналізованим роком.

- Заборгованість перед банками та фінансовими організаціями. Також мала тенденцію поступового зменшення з кожним аналізованим роком, причому у немалому відсотковому відношенні, так у 2016 році порівняно з 2015 роком зменшення заборгованості більше, ніж у 50%, але з кожним наступним роком було також значне зменшення аж менше, ніж на 5%. Але даний показник означає депозити від банків та інших фінансових організацій, і статистика зменшення означає, що вони стали приносити менше коштів до аналізованого банку.

- Кошти клієнтів. Цей показник мав тенденцію зростання у відповідності відношення згідно базисного, 2015 року. Зростання означає, те,

що фізичні та юридичні особи вкладають свої кошти до Приватбанку, це дуже добре для банку.

- Акціонерний(статутний) капітал – показник, що зростав дуже швидко. У 2016 році по відношенню до 2015 року статутний капітал зріс більше, аніж у 2,3 рази. А у 2017 та 2018 роках даний показник був стабільним і складав 206060 млн. грн., а отже, і відповідно тем росту в ці роки був однаковим і склав 969,37%.

- Резерв переоцінки приміщень збільшувався з кожним роком відповідно до базисного року, але тенденція самого росту була не найкращою у порівнянні з кожним, наступним аналізованим роком. Темп росту даного показника став у 2017 році і надалі менше 150%.

- Загальні резерви, показник, що також постійно збільшується. У 2016 році показник мав темп росту 111%, але вже у 2017 і 2018 роках він знову був рівним і склав 429%, що позитивно впливає на фінансовий стан банку. Як висновок, до вище зазначеного показники розділу «Капітал», збільшувався з кожним роком. Бачимо, тенденцію того, що показники у 2017 та 2018 роках були рівними, та не змінювалися, була стабільність по них. З одного боку це добре, але з іншого така стабільність, означає те, що банк не розвивається, не збільшує свої резерви, акціонерний капітал. З приводу показників пункту «Зобов'язання», то тут відслідковувалося, як спад, так і зростання показників. В залежності від показників, та їх впливу на фінансову діяльність банків, одні позитивно впливають, а інші негативно. Проаналізувавши, динаміку за статтями пасивів ланцюговим методом за 2015-2019 роки, отримали наступні висновки:

- Заборгованість перед НБУ. Показник зростав з кожним роком, але при розрахунку темпу росту ланцюговим методом, отримали, що зростання відбувається у більшому відсотковому співвідношенні, аніж базисним методом, тобто у порівнянні аналізованого року з попереднім.

- Кошти клієнтів. У 2018 році показник зріс, але на менший відсоток, аніж зростав даний показник у 2017 році порівняно з 2016 роком. Тобто, показник вкладення клієнтів зростав, але не надто великими розмірами порівняно з попередніми роками. Розмір субординованого боргу у 2016 році знизився майже на 100%, але вже у 2017 році збільшився на 5,74%. Попри те, у 2018 році він став дорівнювати 0, і у 2019 році залишився незмінним.

- Акціонерний капітал, показник, що зростає у 2016 році на 238,49%, а вже у 2017 році показник зріс на 406,47%, порівняно з 2015 роком. Та вже протягом 2018 року розмір акціонерного капіталу залишався незмінним протягом 2017-2019 роки [29-33].

Таблиця 2.8

Динаміка за статтями (темپ приросту, виконано ланцюговим методом)
пасивів ПАТ КБ «ПриватБанк» за 2015-2019 роки, млн. грн.

	2015	2016	2017	2018	2019
ЗОБОВ'ЯЗАННЯ					
Заборгованість перед НБУ	100,00	66,65	68,68	79,21	78,64
Заборгованість перед банками та фінансовими організаціями	100,00	57,63	8,77	83,33	103,01
Кошти клієнтів	100,00	101,51	117,44	108,90	104,14
Власні боргові цінні папери	100,00	0,02	100,00	100,00	100,00
Резерви зобов'язань та відрахувань, інші фінансові та нефінансові зобов'язання	100,00	206,41	111,24	108,01	-8,89
Субординований борг	100,00	1,35	105,74	-	-
Всього зобов'язань	100,00	89,19	111,62	107,18	103,5
КАПІТАЛ					
Акціонерний капітал	100,00	238,49	406,47	100,00	100,00
Емісійний дохід	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00
Резерв переоцінки приміщень	100,00	159,09	95,53	89,34	89,37
Загальні резерви та інші фонди	100,00	111,81	383,63	100,00	110,29
Результат минулого року	100,00	170,57	161,16	102,27	
Всього капіталу	100,00	95,78	89,64	133,21	173,31
Всього капіталу та зобов'язань	100,00	69,51	141,12	109,61	111,39

Тепер проаналізуємо, кожен з складових пасивної частини фінансового аналізу окремого, тобто за статтями «Капітал» та «Зобов'язання», і зробимо, це

за допомогою стовпчикових діаграм, щоб наглядно побачити, що впливає на формування кредитного портфеля банку.

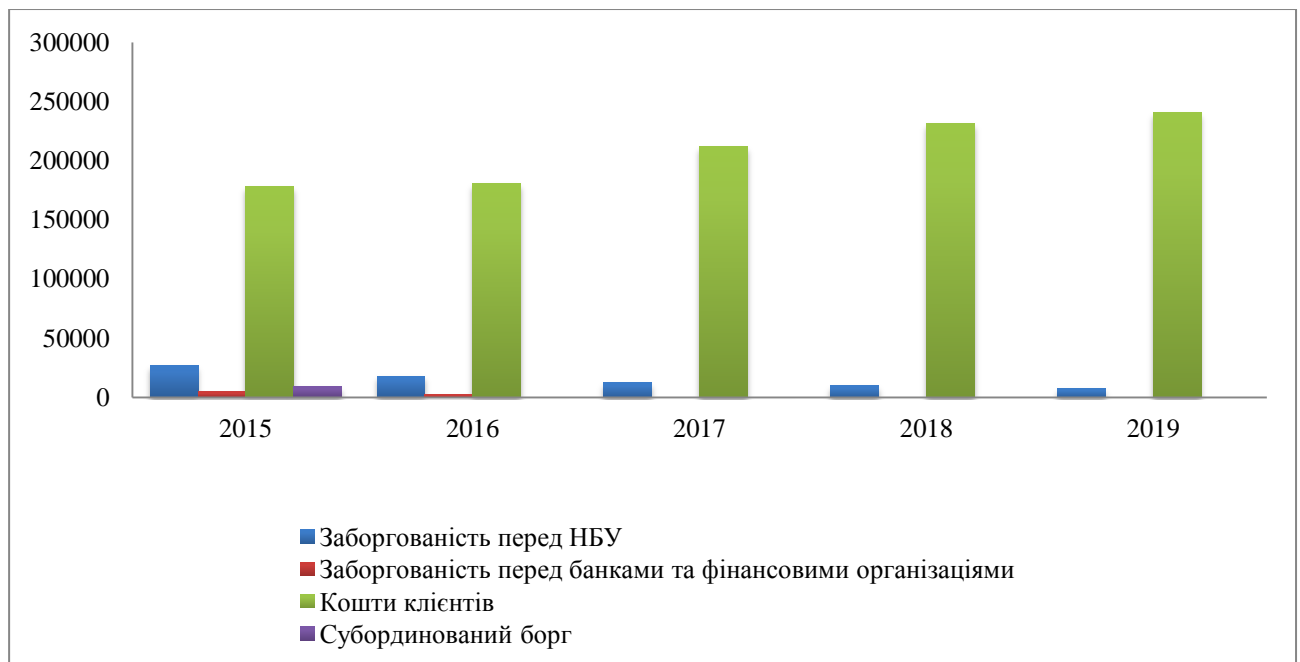

Рис. 2.3. Аналіз динаміки розділу «Зобов'язання»

Кошти клієнтів складають найбільшу складову частину пасивного розділу фінансового звіту банку, а отже є основою для формування кредитного портфеля банку. Тобто, все залежить один від одного, бо чим більше клієнти принесуть до банку, тим більше банк зможе дати їм в борг.

Друге місце у відсотковому відношенні серед розміру зобов'язань складає заборгованість банку перед Національним банком України, що не дуже добре, бо протилежно впливає на формування кредитного портфеля банку, тим самим збільшує борг банку. Видно, що субординований борг, у 2018 та 2019 роках зник, тобто дорівнює нулю.

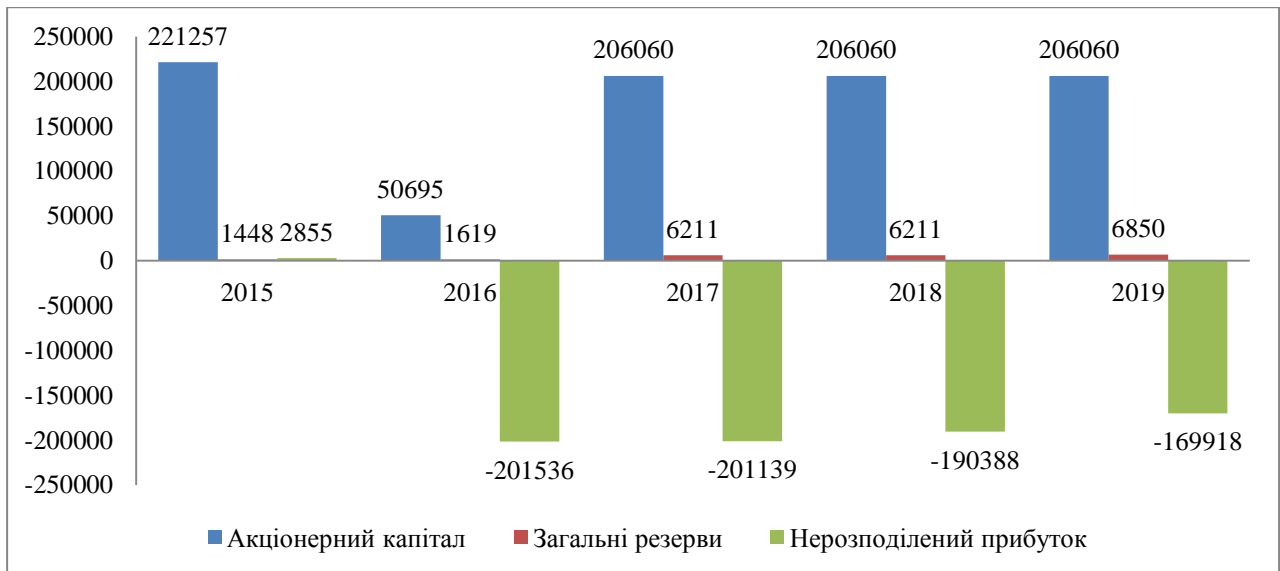

Рис. 2.4. Аналіз динаміки розділу «Капітал»

Аналізуючи розділ «Капітал», спостерігається те, що основну частину даного розділу складає акціонерний капітал. Розмір його змінювався, причому кожного аналізованого року по різному. У 2016 році статутний капітал зменшився на значний відсоток, а от у 2017 році він повернувся до попереднього розміру, до того ж залишався незмінним (стабільним у 2018 році).

Щоб детальніше виявити достатність капіталу банку, розрахуємо додатковий показник достатності капіталу (рекомендовані значення знаходяться у межах 0,15-0,20):

$$K_1 = \text{Капітал} / \text{Пасив всього};$$

$$K_1 2015 = 27510 / 258611 = 0,11$$

$$K_1 2016 = 26348 / 179761 = 0,15$$

$$K_1 2017 = 23619 / 253675 = 0,09$$

$$K_1 2018 = 31464 / 278048 = 0,11$$

$$K_1 2019 = 54529 / 309723 = 0,18$$

Отже, розрахувавши, показник достатності капіталу банку отримали показники, що свідчать про наступне. По-перше, лише у 2016 році цей показник входить до вказаної норми. У всі наступні роки даний показник завжди нижчий за норму і коливається від 0,09 до 0,18. Це означає, що є значення показника, якому потрібно відповідати, але в аналізованому банку це поки, що не

спостерігається. Якщо даний показник нижчий за норму, значить капіталу, що є в банку недостатньо, зобов'язання складають більшу частину пасиву банку.

Розрахуємо ще один показник - мультиплікатор капіталу, який характеризує рівень покриття активів за рахунок акціонерного капіталу.

$$M = \text{Активи банку} / \text{Статутний капітал}$$

$$M_{2015} = 258611 / 21257 = 12,17$$

$$M_{2016} = 179761 / 50695 = 3,55$$

$$M_{2017} = 253675 / 206060 = 1,23$$

$$M_{2018} = 278048 / 206060 = 1,35$$

$$M_{2019} = 309723 / 206060 = 1,5$$

Мультиплікатор капіталу, був нестабільним, це в першу чергу зумовлено зміною в розмірі статутного капіталу та активу. У 2015 році цей показник найбільший, бо в аналізованій період мультиплікатор капіталу склав понад 12; у 2017 році було зростання активів та статутного капіталу, при якому розмір мультиплікатору капіталу склав 1,23; а вже у 2018 році даний показник знову пішов верх, склав – 1,35, а у 2019 році відповідно – 1,5.

У даному пункті розглянуто пасивні операції АТ КБ «Приватбанк» та їх вплив на формування кредитного портфеля банку. До складових пасивних операцій банку входять такі складові: капітал, кошти клієнтів (вклади та депозити), заборгованість перед НБУ та перед банками та фінансовими організаціями, тобто чим більше коштів надходить до банку, тим більше він може надати клієнтів у вигляді кредитів.

2.4. Аналіз кредитного портфеля АТ КБ «ПРИВАТБАНК»

Основою фінансової стабільності банку та його конкурентоспроможності на кредитному ринку є організація процесу кредитування всередині банку, формування оптимальної структури кредитного портфеля та контролю над кредитними операціями. Для забезпечення ефективного збуту кредитних ресурсів банки розробляє власну кредитну політику.

Для початку визначимо частку кредитів клієнтам у загальному обсязі активів банку. Проведені розрахунки наведено в табл. 2.9[29-33].

Таблиця 2.9

Аналіз кредитної активності АТ КБ «ПРИВАТБАНК» у 2015-2019 роки,
млн. грн.

Показники	Рік				
	2015	2016	2017	2018	2019
Кредити клієнтам, млн. грн.	189 314	32 616	38 335	50 140	59544
Активи банку, млн. грн.	258 611	179 761	253 675	278 048	309723
Кредитна активність, %	73,2	18,1	15,1	18,0	19,2

Як свідчать дані табл. 2.9, кредитна активність ПриватБанку зазнала значних змін у зв'язку з зміною форми власності. Адже, до націоналізації банку кредитування займало найбільшу частку у загальному обсязі активів банку. До 2015 року включно частка кредитів клієнтів у обсязі активів коливалася в межах 70-75%, а починаючи з 2016 року вона стрімко зменшилася, аж до 18%. Тобто, відхилення частки кредитів у 2016 році порівняно з 2015 роком склало 55,1%, а відхилення виражене у сумі наданих кредитів дорівнює 156 698 млн. грн. Дані, зміни у питомій вазі кредитів у активах за 2016 рік, ще насамперед пов'язане із зменшенням розмірів активів даного банку в цілому.

В 2017 р. та 2018 р. ми спостерігаємо нарощування кредитного портфеля ПриватБанку. Так, приріст кредитних операцій банк в 2017 році склав 26,4% (5 719 млн. грн.), а в 2018 році – 21,6% (11 805 млн. грн.), відповідно до цього відбулася зміна і питомої ваги кредитів, у 2017 році, вона складала 15,1%, а у 2018 році – уже 18,0%, у 2019 році – 19,2%, що вплине на подальші результати аналізу. Дана, зміна залежить від двох наступних чинників, або збільшення довіри до банку та його надійності, або ж про те, що економічна ситуація в країні не дуже добре і люди змушені брати кредити, для того, щоб існувати, або розвивати власний бізнес[29-33].

Таблиця 2.10

Динаміка кредитів та авансів клієнтів АТ КБ «ПРИВАТБАНК» за 2015-2019 роки, млн. грн.

Роки	Розмір кредитів, млн. грн.	Абсолютне відхилення	Темп зростання,%	Темп приросту,%
2015	189 314	-	-	-
2016	32 616	-156698	17,23	-82,77
2017	38 335	+5719	117,5	17,5
2018	50140	+11805	130,8	30,8
2019	59544	+9404	118,76	18,76

У попередній таблиці 2.10, ми проаналізували динаміку кредитів та авансів клієнтів, і бачимо, по-перше, темпи зростання та приросту змінювалися кожного року по-різному, стабільної тенденції не спостерігалось. Найбільша різниця спостерігалася у 2016 році порівняно з 2015. У даній таблиці чітко відображено зміну розмірів кредиту, як у абсолютній так і у відносній величині. По-друге, абсолютне відхилення також було нестабільним, у 2016 році розмір кредитів зменшився на 156698 млн. грн., або на 82,77%, що не дуже добре для діяльності банку. По-третє, у 2017 та 2018 роках спостерігалася більш-менш стабільна ситуація, і зміна розмірів коливалась у межах від 17 до 30%, але у 2019 році спостерігалось зменшення темпу приросту з 30 до 18%[29-33].

Таблиця 2.11

Аналіз структури кредитного портфеля АТ КБ «ПРИВАТБАНК» за
видами позичальників у 2015-2019 роках

Показники	Рік				
	2015	2016	2017	2018	2019
Загальна сума кредитів клієнтам, млн. грн.	217689	227924	237181	291936	296043
Кредити юридичним особам, млн. грн.	184 193	2 639	3 330	5 648	6250
Питома вага кредитів юридичним особам в загальній сумі кредитів банку, %	84,6	1,2	1,4	1,9	2,11
Кредити фізичним особам, млн. грн.	31 244	31 652	44 066	65 242	70659
Питома вага кредитів фізичним особам в загальній сумі кредитів банку, %	14,4	13,9	18,6	22,3	23,87
Кредити підприємствам малого та середнього бізнесу, млн. грн.	2 252	2 494	4 210	8 251	8555
Питома вага кредитів підприємствам малого та середнього бізнесу в загальній сумі кредитів банку, %	1,0	1,1	1,8	2,8	2,9
Кредити, що управляються як окремий портфель	-	191 139	185 575	212795	210579
Питома вага кредитів, що управляються як окремий портфель, %	-	83,9	78,2	72,9	71,13

Як бачимо з табл. 2.11, в структурі кредитного портфеля АТ КБ «Приватбанк» з'явилася така складова, як «Кредити, що управляються як окремий портфель». У 2016-2018 рр. дана категорія включає в себе непрацюючі кредити, які були видані до 19 грудня 2016 року. Станом на 2018 рік Банк визнав збитки 209 453 мільйони гривень резерву під очікувані кредитні збитки за цими кредитами (31 грудня 2017 року: резерву під зменшення корисності - 181 887 мільйонів гривень; 31 грудня 2016 року: резерву під зменшення корисності - 180 114 мільйона гривень). У 2019 році загальний обсяг кредитів зріс на 5000 млн. грн., при цьому автоматично відбулося зростання кредитів

фізичним, юридичним та підприємствам малого та середнього бізнесу, при цьому спостерігається мінімальне зменшення розміру кредитів, що управляються як окремий портфель.

На думку керівництва даного Банку, цей портфель має аналогічні показники кредитного ризику, незалежно від класифікації а галуззю економіки та напрямом комерційної діяльності на дату видачі таких кредитів.

Рис. 2.5. Аналіз структури кредитного портфеля АТ КБ «Приватбанк» за видами позичальників за 2015-2019 роки

Якщо, ж аналізувати структуру кредитного портфеля за допомогою лінійної діаграми, яка подана на рис.2.5 то можемо побачимо зміни, що відбувалися. Наприклад, кредити фізичним особам і кредити підприємствам малого та середнього бізнесу знаходилися на більш менш стабільному рівні, отже були майже не змінними. А от показники кредити юридичним особам і ті, що управляються, як окремий портфель змінювалися відносно протилежно. Кредити юридичним особам зменшилися у 2016 році порівняно з 2015 роком, а у 2017 їх розмір незначно зменшився після чого у 2018 році знову збільшився. А от кредити, що управляються, як окремий портфель мали тенденцію протилежну, тобто тенденцію до спаду [29-33].

Таблиця 2.12

Класифікація кредитів та авансів клієнтам, млн. грн.

Показник	Рік			
	2016	2017	2018	2019
Кредити, що управляються як окремий портфель	191139	185575	212795	210579
Кредити фізичним особам	31345	43749	64284	69499
Кредити юридичним особам				
АПК та харчова промисловість	893	1234	2298	1942
Товари народного споживання	215	570	771	11921
Інше	1838	1717	3289	3858
Кредити підприємствам малого та середнього бізнесу				
Надання побутових, індивідуальних та професійних послуг	1125	1114	2664	2440
АПК та харчова промисловість	293	170	1934	2316
Товари народного споживання	250	79	1240	1651
Інфраструктура	417	2723	556	599
Інше	409	250	2105	1967
Всього кредитів і авансів кредитів, загальна сума	227924	237181	291936	296043

Проаналізувавши концентрацію клієнтського кредитного портфелю за галузями економіки та напрямками комерційної діяльності банків, отримали відносно нові показники і висновки. По-перше, класифікація відбувається на чотири основних пунктів кредити фізичним та юридичним особам, кредити підприємствам малого та середнього бізнесу та кредити, що управляються як окремий портфель. На протязі 2016-2018 років кредити, що управляються як окремий портфель складають найбільш питому вагу серед розміру кредитів. Так як цей вид кредитів виник у 2016 році, то у 2015 році вони не відображаються. У 2015 році йде зовсім інша класифікація.

На другому місці за обсягом кредитного портфелю знаходиться пункт, кредити фізичним особам. Їхня питома вага закріплена у розмірах близько 20-23%, на протязі аналізованих років коливається в цих межах. Майже на однаковому рівні знаходяться показники кредитів юридичним особам та підприємствам малого та середнього бізнесу. Різницею між кредитами

юридичним особам та МСП в тому, що в кредити МСП відокремлюють пункт надання побутових, індивідуальних та професійних послуг, який займає в ньому левову частку. Показник кредити МСП на інфраструктуру суттєво змінився у 2017 році, відбувся ріст на 2306 млн. грн., а у 2018 і 2019 роках він зменшився у 4 рази і залишався незмінним.

Кредити АПК та харчова промисловість показник відображається і в кредитах фізичним особам, і кредитах юридичним особам, причому зміни відбувалися також однаково. У 2016 та 2017 роках дані кредити займали мінімальну частину, але у 2018 та 2019 роках відбувалося збільшення в середньому у 2-3 рази[29-33].

Таблиця 2.13

Напрями кредитування фізичних осіб АТ КБ «ПРИВАТБАНК» у 2015-2019 роках, млн. грн.

Показники	Рік				
	2015	2016	2017	2018	2019
Загальна сума кредитів фізичним особам	31 244	31 652	44 066	65 242	70659
Кредити фізичним особам – кредитні картки	20 884	19 749	30 354	45 314	51890
Питома вага карткових кредитів в загальній сумі кредитів фізичним особам, %	66,8	62,6	68,9	69,8	73,4
Кредити фізичним особам – іпотечні кредити	8 099	9 045	9 130	12 923	11467
Питома вага іпотечних кредитів в загальній сумі кредитів фізичним особам, %	25,9	28,8	20,9	20,3	16,23
Кредити фізичним особам – споживчі кредити	88	1 069	3 144	4 193	4148
Питома вага споживчих кредитів в загальній сумі кредитів фізичним особам, %	0,3	3,6	7,3	6,4	5,9
Кредити фізичним особам на придбання автомобіля	261	264	264	332	250
Питома вага кредитів на придбання автомобіля в загальній сумі кредитів фізичним особам, %	0,8	0,9	0,7	0,9	0,3

Продовження до табл. 2.13

Інші кредити фізичним особам	1 648	1 054	660	672	498
Питома вага інших кредитів в загальній сумі кредитів фізичним особам, %	5,3	3,5	1,6	1,4	0,7
Фінансовий лізинг	264	164	197	654	1152
Питома вага фінансового лізингу в загальній сумі кредитів фізичним особам, %	0,8	0,6	0,5	1,2	1,6

Як видно з попередньої таблиці 2.13, найбільш популярним кредитним продуктом у фізичних осіб є карткові кредити, обсяг яких щороку збільшується. За п'ять останніх років вони зросли майже вдвічі. Так, якщо в 2015 році карткові кредити склали 20884 млн. грн., то в 2019 році вони становили 51890 млн. грн.

В абсолютному вираженні це склало 8 099 млн. грн. в 2015 році та 9 045 млн. грн. в 2016 році. В 2017 році обсяг іпотечних кредитів змінився незначно і склав 9 130 млн. грн., а в 2018 році зріз втричі – до 12 923 млн. грн, після чого у 2019 році зменшився до 11467. Якщо аналізувати показники іпотечних кредитів за питомою вагою в загальній сумі кредитів фізичним особам бачимо наступну тенденцію: до 2016 року включно спостерігається тенденція до збільшення до майже 29%, а з 2017 року з'явилася стрімка тенденція до зменшення за чотири останніх років до 16,23%.

Добре спостерігається зростання споживчих кредитів – від 0,3% в 2015 році до 5,9% у 2019 році. В 2015 році спостерігалось найменше значення цього показника – 88 млн. грн. Із зміною орієнтованості клієнтів ПриватБанку в 2016 році частка споживчих кредитів склала 3,6%, тобто 1 069 млн. грн. В 2017 році їх обсяг зріс майже втричі і досяг 3 144 млн. грн., а в 2018 році – 4 193 млн. грн, і в 2019 році знову зменшився до 5,9%.

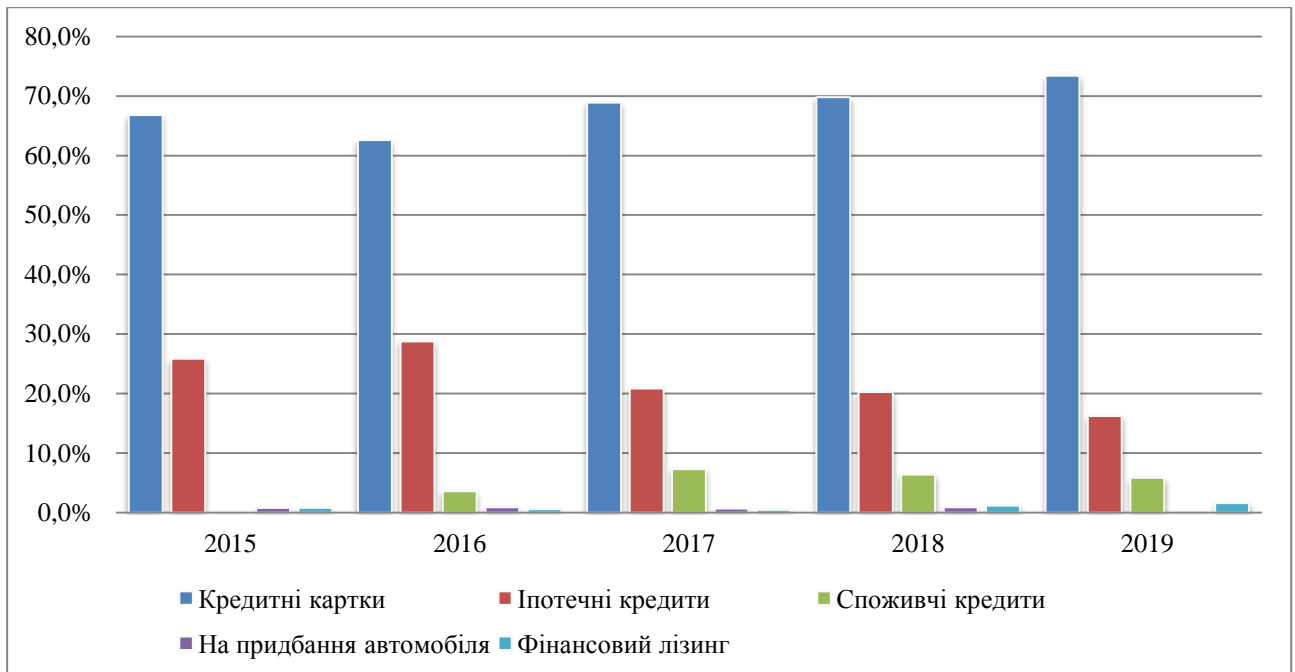

Рис. 2.6. Напрями кредитів фізичним особам(за питомою вагою)

Слід відмітити позитивну тенденцію в нарощуванні кредитування фізичних осіб через фінансовий лізинг, що відображена на рис. 2.6. В 2019 році порівняно з попередніми роками, але ця тенденція не залишається стабільною, бо до 2016 року кредитування зменшувалося, у 2017 році незначно зростала. Оскільки ПриватБанк визначає це як пріоритет, можна сподіватися на подальше збільшення цього показника.

Проаналізувавши наведене вище, бачимо, що протягом останніх п'яти років кредитна стратегія АТ КБ «ПРИВАТБАНК» зазнала суттєвих змін, що пов'язано з націоналізацією Банку. Так, якщо в 2015 році кредитні операції займали майже 75% від сукупних активів. Змінилася також орієнтація клієнтів на кредити певних видів. Якщо раніше ПриватБанк зосереджувався на кредитування корпоративного бізнесу, в основному тих, які спеціалізувалися на торгівлі нафтопродуктами, то зараз в пріоритеті Банку роздрібний бізнес.

У фізичних осіб найбільш популярним кредитним продуктом є карткові картки, тоді як юридичні особи надають перевагу кредиту «КУБ» (країна успішного бізнесу). При кредитному обслуговуванні клієнтів ПриватБанк виходить з принципу економічної доцільності, тому намагається максимально автоматизувати процес кредитного обслуговування клієнтів з метою його

здешевлення. Для зменшення ризиковості кредитних операцій ПриватБанк не надає великі кредити і надає перевагу в кредитуванні гривнею.

Проведемо аналіз процентних ставок на підставі звітів. Аналіз процентних ставок за кредитами, зазначених у табл. 2.14 показав, що процентні ставки за кредитами фізичним особам майже у 4 рази, більша, аніж юридичним особам. Відбувалися незначні зміни по них протягом цих періодів, близько 1-2%. Ставка за кредитами та авансами юридичним особам, значно зменшилася у 2016 році, порівняно з 2015 роком. Незмінною ж залишалася ставка по них у 2016 та 2017 роках. Ставки ж за кредитами фізичним особам були стабільними, але у 2018 році вона підвищилася на 3%, і склала 46%, після чого у 2019 році знову знизився до 44%[29-33].

Таблиця 2.14

Процентні ставки за кредитами АТ КБ «ПРИВАТБАНК» за 2015-2019 роки, % річних

Показник	Рік				
	2015	2016	2017	2018	2019
Кредити та аванси юридичним особам	16	11	11	12	12
Кредити та аванси фізичним особам	43	42	43	46	44

У табл. 2.15, проаналізовано динаміку показників структури та якості кредитного портфелю банку, тобто показники, що прямо впливають на формування кредитного портфеля банку, і до кожного показника розрахований темп приросту. Видно, зміна одного показника прямо-пропорційно впливає на темп приросту наступного, відносного показника.

Станом на 2016-2019 роки категорія «Кредити, що управляються як окремий портфель» включає в себе непрацюючі кредити, які були видані до 19 грудня 2016 року. Даний портфель мав аналогічні показник кредитного ризику, незалежно від класифікації за галуззю економіки та напрямом комерційної діяльності на дату видачі кредитів. Саме через Банк визнав збитки 209543 млн.

грн. резерву під очікувані кредитні збитки за цими кредитами. Для порівняння у 2016 році – 180114млн. грн., а у 2017 році – 181887 млн. грн. У 2019 році відбулося зменшення кредитів, що управляються як окремий портфель, близько 1%, по всіх інших показниках відбувалося зростання, тобто розмір кредитів в загальному також зріс[29-33].

Таблиця 2.15

Динаміка показників структури та якості кредитного портфелю банку з 2015-2019 роках, млн. грн.

Показники	Значення станом на:				
	2015	2016	2017	2018	2019
Активи банку, млн. грн.	258611	179761	253675	278048	309723
Темп приросту,%	-	-30,49	41,12	9,61	11,4
Кредити надані, млн. грн.	189314	32616	38335	50140	59544
Темп приросту,%	-	-82,77	17,53	30,79	18,75
Питома вага кредитів у активах, %	73,2	18,1	15,1	18	19,22
Темп приросту,%	-	-75,27	-16,57	19,21	6,7
Кредити юридичним особам, млн. грн.	184193	2639	3330	5648	6250
Темп приросту,%	-	-98,57	26,18	69,61	10,66
Кредити фізичним особам, млн. грн.	31244	31652	44066	65242	70659
Темп приросту,%	-	1,31	39,22	48,06	8,3
Кредити підприємствам малого та середнього бізнесу, млн. грн.	2252	2494	4210	8251	8555
Темп приросту,%	-	10,75	68,81	95,99	3,68
Кредити, що управляються як окремий портфель	0	191139	185575	212795	210579
Темп приросту,%	-	100,00	-2,91	14,67	-1

З вищенаведеної таблиці видно, що темп приросту кредитної активності АТ КБ «ПриватБанк» був різним у кожен з аналізованих періодів. До 2017 року темп приросту був від'ємним, але поступово збільшувався по кожному з періодів, та все одно у 2019 році знову пішов на спад. Що стосується ж, темпу приросту кредитів фізичним особам, бачимо стрімкий ріст до 2018 року, і такий

же стрімкий спад у 2019 році, де темп приросту склав лише 8,3%, для порівняння у 2018 році цей показник складав – 48,06%.

Вид кредитів, що управляється як окремий портфель немає стійкої тенденції зростання чи спаду, тобто не є стабільним, для прикладу у 2015 та 2016 роках він залишався стабільним, у 2017 році пішов спад, темп приросту склав -2,91%, після чого у 2018 році – 14,67%, у 2019 році – (-1)%, тобто пішов на спад, що дуже добре.

Для оцінки ефективності кредитних операцій важливим є визначення якості кредитних операцій, розрахувавши обсяг непрацюючих кредитів, так званих NPL.

Як свідчать дані табл. 2.16, найменша питома вага проблемних кредитів спостерігалася у 2016 році, але це було пов'язано з недостовірною оцінкою рівня ризику позичок. Останні три роки кредитні операції банки демонструють максимальний рівень токсичності в межах 70-80% при рекомендованому значенні – до 5%. Уже у 2019 році бачимо покращення ситуації, та те, ще питома вага непрацюючих кредитів в загальній сумі кредитів клієнтів знизився до 34,1%, що свідчить про кращу роботу АТ КБ «ПриватБанк»[29-33].

Таблиця 2.16

Аналіз якості кредитних операцій АТ КБ «Приватбанк» за 2015-2019 роки, млн. грн.

Показники	2015	2016	2017	2018	2019
Непрацюючі кредити (NPL), млн. грн.	26 706	19 281	170266	225432	100951
Загальна сума кредитів клієнтам, млн. грн.	217689	227924	237181	291936	296043
Питома вага непрацюючих кредитів (NPL) в загальній сумі кредитів клієнтам, %	12,3	8,5	71,8	77,2	34,1

Більша частина проблемних кредитів забезпечена менше, ніж на 2% - кредити на 206 млрд. грн. забезпечено заставою лише на суму 4,4 млрд. грн. Але вірогідність, що вони будуть відібрані та продані мінімальна.

Зростання показника непрацюючих кредитів у 2017 році обумовлене декількома факторами: змінною методології визначення непрацюючих кредитів та визнання Приватбанком реальної якості кредитів після націоналізації банку. Це сталося тому, що в подальшому в своїх звітах Національний банк України, при розрахунку даного показника враховуватимуть лише балансові показники.

Але протягом 2017-2018 років частка непрацюючих кредитів постійно зростала, це видно, по цифрах за дані роки. Якщо ж і був помітний прогрес, то спостерігався він за кредитами фізичним особам в національній валюті, бо це кредитування розгорталось в даний період. У 2018 році Національний банк України зобов'язав банки подавати до звітів плани роботи із проблемною заборгованістю. Для постійного моніторингу якості активів та забезпечення стійкості банківської системи України, НБУ впровадив щорічну оцінку банків.

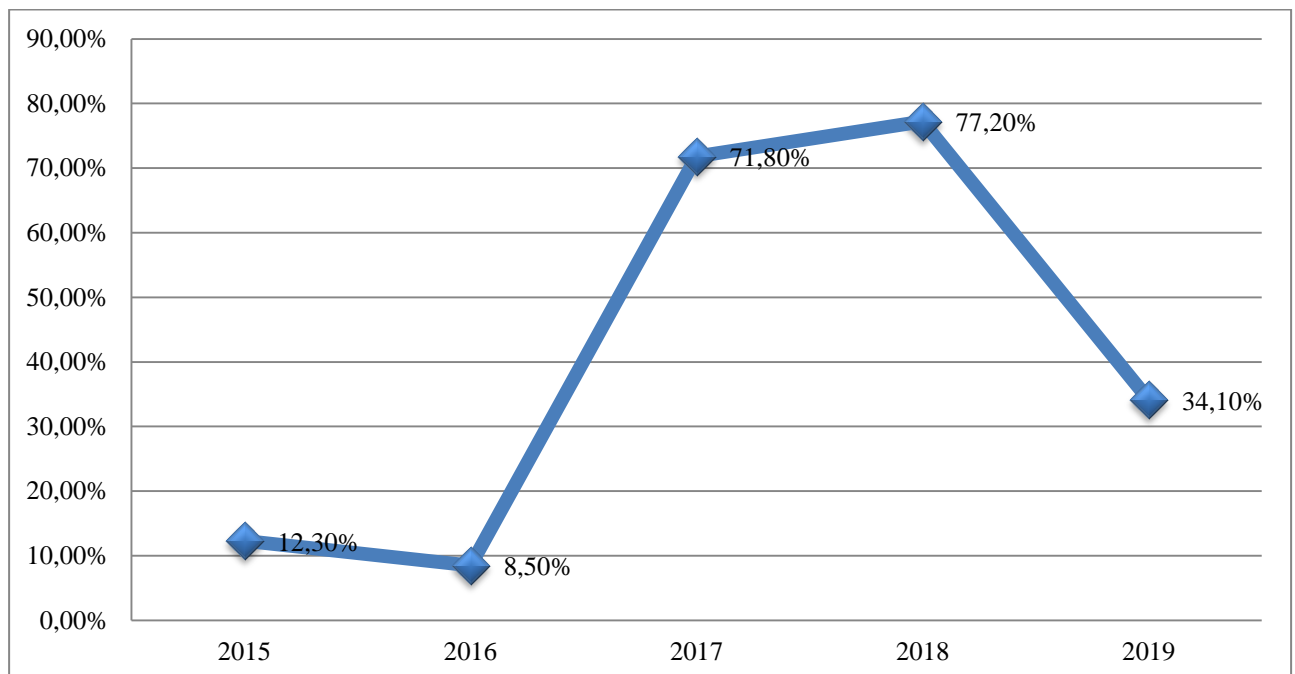

Рис.2.7. Динаміка частки непрацюючих кредитів, млн. грн.

З рис. 2.7 видно, що проблема неповернення кредитів не є новою для банківської системи протягом останніх років. Але парадоксом є те, що у найбільшому банку України є наявна найбільша частка цих проблемних

кредитів, що робить його найбільш збитковим. В середньому у 2018 році 85,11% всіх кредитів Банку є непрацюючими, що підтверджує те, що наявність системно важливих банків пагубно впливає на економіку через надмірну кількість ризиків в даних банках. В той же час, надто великий обсяг проблемної заборгованості «ПриватБанку» за кредитами негативно впливає на капітал банку та унеможлиблює кредитування нових проектів підприємств.

Активи Банку у 2017 році порівняно з 2016 роком зросли, що говорить про хорошу роботу банків у примноженні своїх активів. Треба звернути увагу, що основними ризиками для фінансового сектору України в сучасних умовах є велика частка держави саме в банківському секторі, та частка в ньому непрацюючих кредитів, що є слабким місцем для балансів банку. Слід розуміти, що обслуговування більшої частини даних кредитів не буде відновлено, тому їх потрібно помістити в резерви та списати.

Значне зростання кредитного портфеля, спричинило покращення його якості, це сталося через покращення процесу управління ризиками: рівень NPL за підсумками 2019 року склав 34,1%. Вартість кредитного ризику у 2019 року також була нижче, ніж у 2018 і склала 1,3%.

Стосовно оцінки ефективності кредитного портфеля, то було встановлено, що між дохідністю від кредитної діяльності банків та їхньою ризикованістю існує сильний прямий зв'язок. Разом з тим, між відносними величинами дохідності та ризику існує обернена залежність, яка показує зв'язок між дохідністю та вже набутою ризикованістю, а не потенційною. Визначення ефективності кредитного портфеля відбувається через відношення відносної величини дохідності до відносної величини ризику кредитних операцій. Від цього показника залежить ефективність, чим більший показник, тим краща ефективність кредитного портфеля.

Висновки до розділу 2

У розділі 2 було проведено аналіз фінансового стану АТ КБ «ПриватБанк» та його кредитного портфеля. Спочатку підведемо підсумки, яка позитивна динаміка відбувалася:

- Чистий прибуток за 2019 рік досяг 32,6 млрд. грн., що є половиною прибутку всього банківського сектору України. Чистий процентний дохід склав 19,7 млрд. грн., чистий комісійний дохід – 18,2 млрд. грн., торговий дохід та переоцінки – 7,5 млрд. грн., операційні витрати – 14,8 млрд. грн. Факторами, що на це вплинуло є: зростання якості кредитного портфеля, розвиток бізнесу та вплив ринкових факторів.

- Через правильну процентну політику в 2019 році Банк покращив процентну маржу, та процентний дохід склав на 2,9 млрд. грн.(17,4%). Тобто, прибуток у розмірі 32,6млрд. грн. є максимумом в історії ПриватБанку та є рекордним прибутком банківської системи України.

- Приріст кредитного портфелю ПриватБанку у 2019 році (за вирахуванням резервів) +9 млрд. грн. (19%), що забезпечено розвитком кредитування: а). юридичних осіб (+2,5 млрд. грн. кредитного портфеля нетто) за рахунок розвитку традиційних продуктів (кредитні лінії, овердрафти) та інноваційних (КУБ); б) фізичних осіб (+7,5 млрд грн кредитного портфелю нетто), що здійснено завдяки розвитку карткових продуктів (картка «Універсальна»), іпотечного кредитування та лізингових продуктів.

Що стосується, ж того, що було нестабільним, то можемо сказати наступне:

- Протягом 2015-2017 років, у зв'язку з негативними наслідками після впливу фінансово-економічної кризи на банківську систему України, Банк, з метою зменшення цього впливу при управлінні активами та пасивами, керувався обмеженнями та запроваджував додаткові заходи для забезпечення стабільності роботи Банку. У 2016 та 2017 роках «ПриватБанк» вирішував

стратегічні питання подальшого розвитку. У складі власного капіталу у 2016 році найжвавіше зростав Статутний капітал та Резервні фонди банків, але у 2017 – 2019 роках його розмір залишався незмінним, в розмірі 206060 млн. грн.

– Заборгованість АТ КБ «ПриватБанк» перед НБУ за 2017 рік скоротилась на 31,32%: з 18,047 млрд. грн. до 12,394 млрд. грн. У 2018 році заборгованість Банку перед НБУ збільшилась на 5,87%. На мою думку, коливання заборгованості Банку перед НБУ носить природній характер. Банк мав достатньо ліквідності для погашення заборгованості, а необхідність її підтримки носила технічний характер, через наявність судових спорів із колишніми власниками.

В загальному діяльність АТ КБ «ПриватБанк» знаходиться на досить високому рівні, і з кожним роком покращує свої результати. У наступному розділі запропоновано варіанти, щодо покращення кредитного портфеля і його ефективності, та зроблено прогноз щодо проблемної заборгованості АТ КБ «ПриватБанк» на 2020-2022 роки.

РОЗДІЛ 3
ПРОГНОЗУВАННЯ ЯКОСТІ КРЕДИТНОГО ПОРТФЕЛЯ АТ КБ
«ПРИВАТБАНК»

3.1. Прогнозування проблемної заборгованості АТ КБ «ПриватБанк» з використанням адаптативної моделі Брауна.

Найбільшу частину активів займають кредити та аванси клієнтам, тому вони впливають на діяльність банку та кредитну політику в цілому. У сучасній банківській системі періодично відбувається погіршення якості кредитних портфелів, на це значно впливає розмір проблемної заборгованості. Розглянемо питому вагу прострочених кредитів у загальній сумі кредитів на прикладі АТ КБ «ПриватБанк»(табл. 3.1)

Таблиця 3.1

Динаміка обсягу наданих та прострочених кредитів АТ КБ «ПриватБанк»
протягом 2015-2019 років, млн. грн.

	2015	2016	2017	2018	2019
Кредити та аванси клієнтів, всього	217689	227924	237181	291936	296043
Прострочені кредити, всього	66303	21425	34311	47323	56952
Питома вага прострочених кредитів в загальній вазі, %	30,46	9,40	14,47	16,21	19,24

За даними табл. 3.1 бачимо, що питома вага прострочених кредитів у 2015 році була максимальною і сягала 30%, але вже в 2016 році в зв'язку зі змінною форми власності видно стрімкий спад до 9,4%. Що ж стосується наступних аналізованих періодів почалося зростання питомої ваги прострочених кредитів.

Існує безліч методів попередження виникнення проблемної заборгованості, але найважливішим є прогнозування. Виходячи з даних за 2015-2019 роки (див. табл. 3.), побудуємо адаптивну модель Брауна, її параметри

забезпечують чітке відображення процесів при одночасній фільтрації випадкових відхилень, задля отримання прогнозу на три наступні періоди (2020-2022 роки). Застосування даного методу відбувається наступним чином:

1. Для початку за п'ятьма аналізованими періодами оцінюємо значення a_0 та a_1 параметрів моделі за допомогою методу найменших квадратів для лінійною апроксимації:

$$\hat{y}_t = \hat{a}_0 + \hat{a}_1 t \quad (3.1)$$

2. Після знаходження параметрів a_0 та a_1 , обчислюємо прогноз на крок вперед:

$$y_1 = a_{0(0)} + a_{1(0)} \tau \quad (3.2)$$

3. Знаходимо величину ε відхилення фактичного значення економічного показника від розрахованого:

$$\varepsilon = y(t) - y_{th}(t) \quad (3.3)$$

4. Після чого коректуємо параметри моделі по формулам:

$$a_{0(t)} = a_{1(t-1)} + (1 - \beta^2) * \varepsilon(t) \quad (3.4)$$

$$a_{1(t)} = a_{1(t-1)} + (1 - \beta)^2 * \varepsilon(t) \quad (3.5)$$

5. Останнім, вирішальним розрахунком є прогноз на наступний період часу:

$$y_{th}(\tau) = a_{0(t)} + a_{1(t)} \tau \quad (3.6)$$

Таблиця 3.2

Оцінка параметрів моделі Брауна

Роки	Y(t)	A_0	A_1	$Y_p(t)$	e(t)
		43104	719,6		
2015	66303	55288,09	2742,75	43823,60	22479,40
2016	21425	39361,86	-2574,93	58030,84	-36605,84
2017	34311	35524,21	-2797,76	36786,94	-2475,94
2018	47323	40170,69	-1484,07	32726,45	14596,55

Продовження до табл. 3.2

2019	56952	48001,96	159,81	38686,62	18265,38
2020(прогноз)				48161,78	
2021(прогноз)				48321,60	
2022(прогноз)				48481,41	

Було проведено прогнозування моделі Брауна, з отриманих результатів бачимо, що існує похибка у розрахунках, тобто у розмірах прострочених кредитів. Найбільша різниця з розрахунками пов'язана з розміром саме проблемної заборгованості, мається на увазі її суттєве зменшення у 2016 році, а вже у 2017 році результати були рівними, тобто похибка була мінімальною. Для більш точного уявлення проаналізує дану модель у вигляді лінійної діаграми, що відображена на рис. 3.1.

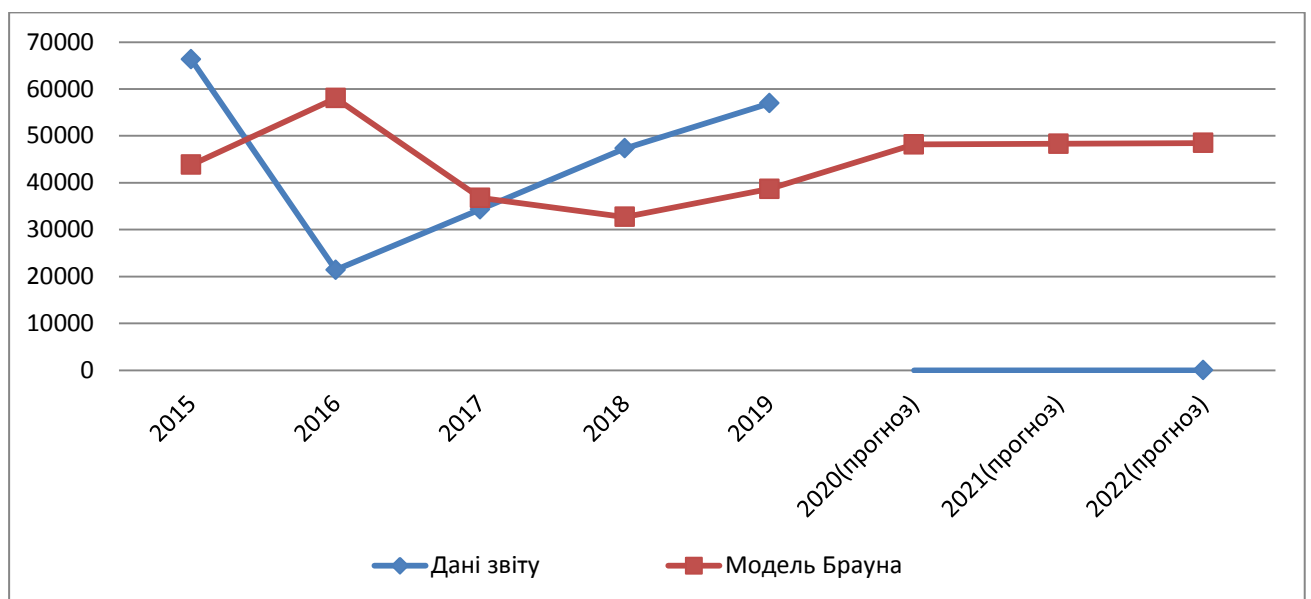

Рис. 3.1 Графік вхідних даних та значень прогнозу

На діаграмі чітко відображені зміни та відхилення модель від вихідних даних. З приводу прогнозу, то у 2020-2022 роках за моделлю Брауна у розмірах простроченої заборгованості АТ КБ «Приватбанк» буде спостерігатися стабільність. Це не буде достатньо позитивним показником для діяльності банку, оскільки відсоток проблемних боргів щороку збільшується, оскільки

очікується їх стабільність. Якщо керівництво не вживатиме заходів з цього питання, воно матиме непогашені позики у своїх активах.

Непогашені кредити - це тип кредитного ризику, і весь кредитний ризик слід мінімізувати. Мінімізуючи ризик, комерційні банки зменшують кількість проблемних позик у структурі своїх кредитних портфелів, що, у свою чергу, позитивно впливає на їхній бізнес. Ризик невиконання банківських позик залежить від зменшення виробництва або попиту на продукцію в галузі; ризик, пов'язаний з трансформацією видів ресурсів та непереборною силою. У більшості випадків регулювання кредитного ризику базується на встановленні певної залежності між сумою позик та капіталом комерційних банків, тобто створення резервів для покриття можливих збитків у разі неплатоспроможності позичальників.

Управління кожним видом банківського ризику має власні інструменти та функції, які слід аналізувати. Ризиків взагалі не можна уникнути, але завдання кожного банку - мінімізувати їх.

Мінімізація банківських ризиків може бути досягнута за рахунок: диверсифікації кредитів; страхування кредитів; введення застави; перевірка кредитоспроможності позичальника; забезпечення достатнього рівня ліквідності; забезпечення валютних операцій; розрахунок максимально можливої суми позики для позичальника [37, с. 39].

Одним із найпростіших методів зниження ризику кредитного портфеля є його диверсифікація. Кредитний портфель диверсифікований кількома способами: використання різних типів процентних ставок, а також методів обчислення та сплати відсотків за кредит; диверсифікація позичальників; диверсифікація погашення позики; диверсифікація кредитного портфеля за умовами; нормування позики.

Існує багато методів зниження ризику, але є найпоширеніші, загальні підходи до оптимізації ступеня банківського ризику. Їх поділяють на зовнішні та внутрішні [38, с. 160]. Зовнішні методи зменшення ризику включають: розподіл ризиків; зовнішнє страхування; використання похідних для обмеження

внутрішньої диверсифікації; створення резервів або запасів; отримання додаткової інформації.

Мінімізація банківського ризику, особливо кредитного ризику, дозволяє покращити якість кредитного портфеля, що підвищує ефективність управління банком та посилює функціонування комерційних банків.

Тому одним із напрямків ефективного управління банківськими ризиками є їх оцінка та аналіз, що потребує визначення основних підходів та критеріїв. Оцінка ризику кредитного портфеля - це не лише всебічна оцінка кожного позичальника окремо за різними критеріями, а й загальний ризик кредитного портфеля банківської установи, а саме його диверсифікація, рівень резервів та ефективність цінової політики.

При здійсненні управління кредитним ризиком проводиться систематична робота, яка пов'язана з:

- виявленням рівня кредитного ризику;
- аналізом та оцінкою даного виду ризику;
- вибором прийомів, методів, засобів управління кредитним ризиком;
- впровадженням комплексу обраних прийомів, методів, засобів управління кредитним ризиком у практичну діяльність;
- підбиттям підсумків щодо ефективності впроваджених методик і систем управління та знаходженням нових напрямів зниження кредитних ризиків [39, с. 40].

При наданні кредитів клієнтам виникають помилки, які не змінюються і негативно відображаються на рівні кредитного ризику. Ці помилки в «ПриватБанку» АТ КБ, як і в інших банках, є: поганий (неупереджений) аналіз позичальника; неправильна вартість застави; недостатній контроль за використанням кредиту; невключення меж концентрації кредитного ризику в портфель кредитів; нестабільний контроль у процесі кредитування.

Слід зазначити, що нинішня ситуація щодо управління кредитним портфелем комерційного банку загалом та частково з точки зору зниження рівня кредитного ризику в Україні характеризується тим, що на практиці

використовуються часткові методи для його мінімізації. Все це свідчить про те, що деякі фактори, які можуть вплинути на якість кредитного портфеля, не враховуються. В результаті банківські установи зазнають фінансових втрат, а ліквідність знижується. Тому комерційні банки повинні розробити та впровадити чітку політику щодо оцінки та мінімізації кредитного ризику, що забезпечить максимально можливе врахування факторів, що впливають на рівень кредитного ризику.

3.2. Оптимізація структури кредитного портфеля АТ КБ «ПриватБанк» в контексті підвищення ефективності його діяльності

Кредити є основним джерелом доходу комерційного банку. Серед позик найбільш важливими є довгострокові позики, які відображають рівень довіри банку до позичальників. У той же час, кредит - це спосіб забезпечення фінансових ресурсів підприємств та потреб населення.

Для оцінки кредитного банку потрібно було спочатку визначити саме критерії ефективності кредитного портфеля. В таблиці надано кредитний портфель за 2015-2019 роки. З неї видно, що відбувалося зростання загального розміру активів банку, але розмір кредитного портфеля зменшувався у 2016 році порівняно з 2015 роком, а у наступні періоди відбувалося поступово збільшення даного показника, відповідно і питомої ваги.

Останні періоди аналізу показують, що кредитна активність банку коливається в межах 20% від загальної суми активів, надалі у розділі буде проведено розрахунки збільшуючи/зменшуючи цю частку з кроком 10%, і розглянемо вплив на прибуток АТ КБ «ПриватБанк».

Якщо відбуватиметься зміна розміру кредитного портфеля АТ КБ «ПриватБанк», то відповідно це спричинить максимізацію прибутку, відбудеться покращення наступних показників: процентного доходу та чистого процентного доходу(при умові, що процентні витрати не змінюються). Дана

зміна частки кредитного портфеля в загальній сумі активів, відображена в таблиці 3.3.

Таблиця 3.3

Прогнозований процентний дохід, що залежить від частки кредитного портфеля в загальних активах АТ КБ «ПриватБанк», млн. грн.

Стаття	2019 рік (19,2%)	Частка кредитного портфеля в загальних активах			
		30%	40%	50%	60%
Процентні доходи, в т. ч.:	33841	50762	67682	84603	101523
- від кредитних операцій	22560	39481	56401	73322	90242
- від інших операцій	11281	11281	11281	11281	11281
Процентні витрати	-14174	-14174	-14174	-14174	-14174
Чистий процентний дохід	19667	36588	53508	70429	87349

З вищезазначеної таблиці бачимо, що при зростанні частки кредитного портфеля в загальних активах, відповідно зростає чистий процентний дохід. І вже при ставці 60% Приватбанк досягне чистого процентного доходу в розмірі 87349 млн. грн. Тому саме ця структура є найбільш правильною та прибутковою для АТ КБ «ПриватБанк». В таблиці 3.3 надано інші показники, що змінюються в результаті перерозподілу кредитних операцій банку та збільшення суми кредитного портфеля в загальній сумі активів.

Через впровадження структури кредитного портфеля при питомій його вазі 60% зростають такі показники: процентна маржа, рентабельність активів, рентабельність власного капіталу, чистий спред, вони всі набувають позитивного значення(табл. 3.4).

Таблиця 3.4

Прогнозні показники ефективності АТ КБ «ПриватБанк»

Назва показника	2017, млн. грн.	2018, млн. грн.	2019, млн. грн.	Прогнозне значення (60%)
Процентна маржа	6111	16752	19667	87349
Чиста процентна маржа	2,4	6,03	6,35	28,2
Рентабельність активів (ROA)	0,15	4,6	10,53	31,6
Рентабельність власного капіталу (ROE)	2,97	8,13	16,42	42,4
Чистий спред (SPRED)	0,06	0,174	0,5	5,07

З таблиці 3.4 видно, що при зростанні питомої ваги кредитного портфеля в загальній сумі активів, буде відбуватися зростання показників рентабельності та прибутковості Банку. І вже з розрахунків даної пропозиції бачимо зростання чистого спреду майже у 10 разів, чистої процентної маржи майже в 5 разів.

В даному пункті запропонована модель формування кредитного портфеля за рахунок планування обсягу окремих кредитних операцій, відбудеться загальне підвищення ефективності діяльності банку та зростання його фінансових результатів.

Висновки до розділу 3

У розділі 3 було запропоновано та розрахунками доведено актуальність запропонованих прогнозів. Побудова моделі Брауна відображає прогнози з приводу проблемної заборгованості АТ КБ «ПриватБанк». За прогнозом зрозуміло, що поступово буде відбуватися зростання прострочених кредитів в загальній сумі кредитів, при цьому протягом 2020-2022 років буде

спостерігатися стабільність, це зростання відповідно може бути спричинено зростанням загальної суми активів.

Незважаючи на те, що кредитний портфель банку розвивається досить непогано, то отримує досить позитивні результати, задля ефективності кредитного портфеля була прорахована можливість зростання питомої ваги кредитів у загальній сумі активів. Дійшли до висновку, що АТ КБ «ПриватБанку» рекомендується збільшити розмір кредитного портфеля, для збільшення загального прибутку банку. Тобто, якщо АТ КБ «ПриватБанк», збільшить питому вагу кредитів та авансів клієнтів хоча б в 3 рази (до 60%), то чистий процентний дохід зростатиме мінімум у 5 разів.

В загальному Банк для своєї діяльності повинен мінімізувати кредитні ризики. Основними методами мінімізації кредитних ризиків є: ретельний аналіз стану позичальників, розрахунок ризиків за кредитною угодою, встановлювати контроль за використанням кредиту, проводити контроль та аудит у кредитному процесі.

ВИСНОВКИ

Отримані результати свідчать про досягнення мети та завдань дослідження та дають підстави зробити наступні висновки.

1. Кредити, тобто їх бізнес-пріоритет, складають найбільшу частку в структурі активних операцій комерційних банків. Проаналізувавши визначення позики, ми дійшли висновку, що позика - це відносини, пов'язані з наданням ресурсів у тимчасове користування на умовах погашення та погашення виникаючих зобов'язань. Це визначення охоплює всі типи кредитних відносин як частини ділових відносин.

2. Основою стабільного функціонування банківської системи України є стабільне законодавство, що регулює її діяльність. У сучасному світі важливість законодавчої та регуляторної підтримки визначається використанням державою грошових, правових та бюджетних механізмів, а тому регулює кількісні та якісні аспекти розвитку цієї системи країни. При впровадженні нормативно-правових актів та нагляду за фінансовими та кредитними відносинами держава повинна не лише визначати принципи їх реалізації, а й передбачати їх зміни та вплив на соціально-економічний розвиток України.

3. Ефективна оцінка якості кредитного портфеля вимагає комплексного методологічного підходу до оцінки якості кредитного портфеля банку. Усі методи оцінки якості кредитного портфеля відрізняються за методами та формами оцінки. Основними типами систем оцінювання кредитного ризику є: методи експертної оцінки, статистичні методи та аналітичні методи.

4. Акціонерне товариство комерційний банк ПриватБанк – спочатку був зареєстрований як комерційний банк у формі товариства з обмеженою відповідальністю та потім реорганізований у закрите акціонерне товариство у 2000 році. У 2009 році Банк змінив свою організаційно-правову форму на публічне акціонерне товариство, у якому відповідальність акціонерів обмежена кількістю акцій, що їм належать, відповідно до законодавства України. У

червні 2018 року Банк змінив організаційно-правову форму з публічного акціонерного товариства на акціонерне товариство.

5. Мультиплікатор капіталу, був нестабільним, це в першу чергу зумовлено зміною в розмірі статутного капіталу та активу. У 2015 році цей показник невеликий, бо в аналізований період були майже рівними статутний капітал та активи банку; у 2016 р. відбулося зменшення статутного капіталу та активів, через, що змінився мультиплікатор капіталу; у 2017 році було зростання активів та статутного капіталу, при якому розмір мультиплікатору капіталу склав 81,23; а вже у 2018 році даний показник знову пішов на спад.

6. Основою фінансової стабільності банку та його конкурентоспроможності на кредитному ринку є організація процесу кредитування всередині банку, формування оптимальної структури кредитного портфеля та контролю над кредитними операціями. Для забезпечення ефективного збуту кредитних ресурсів банки розробляє власну кредитну політику.

7. У 2019 році прибуток кредитного портфеля досягнув досить гарних, позитивних результатів. Але це не свідчить про стовідсоткову якість кредитного портфеля, адже банк має досить значну частку проблемних кредитів. Саме задля цього у 3 розділі було запроновано збільшення саме розміру кредитного портфеля і певних його частин.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Мороз А. М. Банківські операції [Текст]: Підручник / А. М. Мороз, М. І. Савлук, М. Ф. Пуховкіна та ін. ; За заг. ред. А.М. Мороза. – 3-є вид., перероб. і доп. – К. : КНЕУ, 2008. – 608 с.
2. Дмитренко М. Управління ризиками в комерційних банках / М. Дмитренко // Вісник НБУ. – 2009. – №9. – С.23–25
3. Вовчак О. Д. Кредит і банківська справа / О. Д. Вовчак, Н. М. Руцишин, Т. Я. Андрейків. – К.: Знання, 2008. – 361 с.
4. Литвин Н.Б. Фінансовий облік у банках (у контексті МСФЗ) / Н.Б. Литвин. – К.: «Хай-Тек Прес», 2010. – 608 с.
5. Аналіз банківської діяльності : підручник / А. М. Герасимович, М. Д. Алексеєнко, І. М. Парасій-Вергуненко та ін. – К. : КНЕУ, 2005. – 599 с.
6. Цисарь И. Ф. Оптимизация финансовых портфелей банков, страховых компаний, пенсионных фондов / И. Ф. Цисарь, В. П. Чистов, А. И. Лукьянов. – М. : Дело, 1998. – 128 с.
7. Воробйов Ю. М. Кредитування суб'єктів підприємництва в економіці регіону: [монографія] / Ю. М. Воробйов, К. А. Срібна. – Сімферополь: Доля, 2008. – 224 с.
8. Бугель Ю. В. Управління кредитним портфелем комерційного банку в ринкових умовах господарювання: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.00.08 “Гроші, фінанси і кредит ” / Ю. В. Бугель. – Т., 2009. – 20 с.
9. Голуб В. М. Управління кредитним портфелем комерційного банку: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.04.01 “Фінанси, грошовий обіг і кредит” / В. М. Голуб. – К., 2004. – 19 с.
10. Господарський кодекс України. Відомості Верховної Ради України. 2003. № 18, № 19–20, № 21–22. Ст. 144.
11. Конституція України. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141.

12. Господарський процесуальний кодекс України. Відомості Верховної Ради України. 1992. № 6. Ст. 56 з усіма змінами і доповненнями.
13. Цивільний кодекс України. Відомості Верховної Ради України. 2003. № 40–44. Ст. 356.
14. Про аудиторську діяльність: Закон України. Відомості Верховної Ради України. 1993. № 23. Ст. 244. Остання редакція від 19 січня 2007 року на підставі Закону № 140-16. Глобальні та національні проблеми економіки 489
15. Про банки і банківську діяльність: Закон України. Відомості Верховної Ради України. 2001. № 5–6. С. 30. Остання редакція від 24 листопада 2009 року на підставі Закону № 1533-17.
16. Про відповідальність за несвоєчасне виконання грошових зобов'язань: Закон України. Відомості Верховної Ради України. 1997. № 5. Ст. 28. Остання редакція від 20 лютого 2002 року на підставі Закону № 2921-14.
17. Про забезпечення вимог кредиторів та реєстрацію обтяжень: Закон України. Відомості Верховної Ради України. 2004. № 11. Ст. 140. Остання редакція від 29 січня 2006 року на підставі Закону № 2704-15.
18. Про заставу: Закон України. Відомості Верховної Ради України. 1992. № 47. С. 642. Остання редакція від 20 червня 2007 року на підставі Закону № 997-16.
19. Про Національний банк України: Закон України. Відомості ВВР. 1999. № 29. Ст. 238. Остання редакція від 11 травня 2010 року на підставі Закону № 1013-10.
20. Шапкин А. С. Экономические и финансовые риски. Оценка, управление, портфель инвестиций / А. С. Шапкин. – М.: Дашков и Ко, 2003. – 544 с.
21. Бражников А. С. Методы оценки качества кредитного портфеля коммерческого банка [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://economicus.ru/banki/64-kreditnyi-portfelbanka.ht>.

22. Тептя О. В. Організація системи управління кредитним портфелем у комерційному банку / О. В. Тептя // Вісник ХНУ. Економічні науки. – 2009. – № 5. – Т. 2. – С. 141–144.
23. Войтишек А. В. Основы метода Монте-Карло : Учеб. пособие / Войтишек А. В. – Новосиб. гос. ун-т. – Новосибирск : НГУ, 2010. – 256 с.
24. Ют Р. А. Использование скоринг-модели при управлении кредитным риском / Р. А Ют // Материалы Международной заочной научно-практической конференции студентов, аспирантов и молодых ученых «Современные проблемы управления риском». – Пермь, 2010.
25. Положення про порядок формування та використання банками України резервів для відшкодування можливих втрат за активними банківськими операціями, затверджене Постановою Правління НБУ від 25.01.2012 р. № 23 [Електронний ресурс] / Документ z0231-12, редакція від 02.08.2013 р., чинний; доступний з офіційного сайту Верховної ради України. – Режим доступу : / <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0231-12>
26. Гаврилова А. Н. Управление финансами организаций : Учебно-методическое пособие / А. Н. Гаврилова, Е. Ф. Сыроева (ред.). – Воронеж, 2002. – 317 с.
27. Плюта В. Сравнительный многомерный анализ в экономических исследованиях. Методы таксономии и факторного анализа / В. Плюта. – М. : Статистика, 1980. – 152 с.
28. Paul. Stress-testing in a value at risk framework // Journal of Derivatives. – 2009. – Vol. 24.
29. ПриватБанк: фінансова звітність[Електронний ресурс]. –2015. – Режим доступу до ресурсу:<https://privatbank.ua/ru/about/finansovajaotchetnost/2015>.
30. ПриватБанк: фінансова звітність [Електронний ресурс]. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: <https://privatbank.ua/ru/about/finansovajaotchetnost/2016>.
31. ПриватБанк: фінансова звітність[Електронний ресурс]. –2017. – Режим доступу до ресурсу: <https://privatbank.ua/ru/about/finansovajaotchetnost/2017>.

32. ПриватБанк: фінансова звітність [Електронний ресурс]. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <https://privatbank.ua/ru/about/finansovajaotchetnost/2018>.
33. ПриватБанк: фінансова звітність [Електронний ресурс]. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: <https://privatbank.ua/ru/about/finansovajaotchetnost/2019>.
34. Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.bank.gov.ua/control/uk/index>. – Назва з екрана.
35. Про затвердження Інструкції про порядок регулювання діяльності банків в Україні [Електронний ресурс] / Постанова НБУ № 368 від 28.08.2001 р. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>.
36. Снігурська Л. П. Банківські операції та послуги. – К. : МАУП, 2006. – 456 с.
37. Корнеєв В. В. Управління кредитними ризиками комерційних банків в умовах фінансової кризи / В. В. Корнеєв, С. В. Пасько // Наука й економіка. – 2011. – №1 (21). – С. 38-43.
38. Васюренко О. В. Банківський менеджмент : посібник / О. В. Васюренко. – К. : Академія, 2001. – 160 с.
39. Пернарівський О. В. Стратегія управління ризиками банківського споживчого кредитування / О. В. Пернарівський, Н. Венерова // Вісник НБУ. – 2008. – №5. – С. 40-43.
40. Офіційний сайт Акціонерне товариство комерційний банк «ПриватБанк» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://privatbank.ua> – Назва з екрана.

ДОДАТКИ

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ПРИВАТБАНК"
Окремий звіт про фінансовий стан

У мільйонах українських гривень	Прим.	31 грудня 2019	31 грудня 2018
АКТИВИ			
Грошові кошти та їх еквіваленти та обов'язковий резерв	6	45 894	27 360
Заборгованість банків	7	27 118	-
Кредити та аванси клієнтам	8	58 544	50 140
Інвестиційні цінні папери:			
- за справедливою вартістю через прибуток чи збиток	9	84 680	86 244
- за справедливою вартістю через інші сукупні доходи	9	66 602	79 295
- за амортизованою собівартістю	9	675	14 538
Поточні податкові активи		2 257	184
Інвестиції в дочірні та асоційовані компанії/компанії в дочірні компанії		155	30
Інвестиційна нерухомість		3 379	3 340
Активи з права користування	10	1 735	-
Основи засобів та нематеріальні активи	11	4 764	3 793
Інші фінансові активи	12	2 210	2 743
Інші активи	13	9 295	8 659
Майно, що перейшло у власність банку як заставодержателя		1 244	1 361
Активи, утримувані для продажу	14	-	117
ВСЬОГО АКТИВІВ		309 723	278 648
ЗОБОВ'ЯЗАННЯ			
Заборгованість перед НБУ	15	7 721	8 817
Заборгованість перед банками та іншими фінансовими організаціями		201	195
Відстає клієнтам	16	240 621	231 055
Зобов'язання орендари з лізингу	32	1 748	-
Відстрочені зобов'язання з податку на прибуток	34	121	136
Інші фінансові зобов'язання	17	1 522	2 249
Резерв та нефінансові зобов'язання	18	3 280	3 132
ВСЬОГО ЗОБОВ'ЯЗАНЬ		285 194	246 584
КАПІТАЛ			
Акціонерний капітал	19	206 060	206 060
Емісійний дохід	19	23	23
Рисори передумови бюджету	11	634	687
Нерозплачений збиток від інвестиційних цінних паперів		(1 274)	(3 303)
Результат від операцій з акціонером		12 174	12 174
Загальні резерви та інші фонди	19	6 850	6 211
Накопичений дефіцит		(169 018)	(140 388)
ВСЬОГО КАПІТАЛУ		54 529	31 484
ВСЬОГО ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ТА КАПІТАЛУ		309 723	278 648

Затверджено та підписано 29 квітня 2020 року.

 Г. Ю. Самаріна
 Заступник Голови Правління
 (з питань фінансів)

 В. В. Ярмоленко
 Головний бухгалтер

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ПРИВАТБАНК"
Окремий звіт про прибуток чи збиток та інший сукупний дохід

У мільйонах українських гривень	Прим.	2019 рік	2018 рік
Процентні доходи	20	33 841	30 754
Процентні витрати	20	(14 174)	(14 002)
Чистий процентний дохід		19 667	16 752
Відрахування до резерву на зменшення корисності	21	(4)	(6 089)
Чисті процентні доходи після вирахування резерву на зменшення корисності		19 663	10 663
Доходи за виплатами та комісіями	22	24 575	19 590
Витрати за виплатами та комісіями	22	(6 386)	(4 402)
Прибуток мінус збитки від операцій з іноземною валютою та своп-контрактів		2 589	1 993
Прибуток мінус збитки від переоцінки іноземної валюти		6 530	1 145
Прибуток мінус збитки від реалізації інвестиційних цінних паперів за справедливою вартістю через інший сукупний дохід		8	3
Збитки мінус прибуток від переоцінки інвестиційних цінних паперів за справедливою вартістю через прибуток чи збиток		(1 526)	(3 065)
Прибуток(збиток) від оцінки будівель та інвестиційної нерухомості		4	(563)
Зменшення корисності майна, що перейшло у власність банку як заставодержателя		(134)	(13)
Відновлення зменшення корисності асоційованої компанії		8	-
Адміністративні та інші операційні витрати	23	(14 815)	(13 988)
Інші чисті доходи		2 133	1 446
Прибуток до оподаткування		32 009	12 709
Кредит з податку на прибуток	24	-	9
Чистий прибуток за рік		32 009	12 798
Інші сукупні доходи(витрати):			
Статті, які будуть у подальшому рекласифіковані у прибуток чи збиток:			
Фінансові інструменти, що визнаються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід:			
- Нерезалізований прибуток(збиток) від переоцінки		2 037	(1 072)
- Прибуток, що рекласифіковано до складу прибутку чи збитку		(8)	(3)
- Змін у резерві під очікувані кредитні збитки		-	-
- Податковий ефект		-	-
Статті, які не будуть рекласифіковані у прибуток чи збиток:			
Будівлі:			
- Переоцінка будівель		(70)	2
- Податковий ефект		15	(2)
Інші сукупні доходи(витрати)		1 974	(1 074)
ВСЬОГО СУКУПНИХ ДОХОДІВ ЗА РІК		34 983	10 924
Базисний та сюригований дохід на акцію щодо прибутку, який належить акціонеру банку (у гривнях на акцію)	19	44,31	17,39

Зачекировано до друку та підписано 29 квітня 2020 року.

Г. Ю. Самаріна
 Заступник Голови Правління
 (з питань фінансів)

В. В. Ярмоленко
 Головний бухгалтер

Тупіцина К.О., ст.гр.072-16-1

Науковий керівник:

Док. ек. наук Єрмошкіна О. В.

(Національний технічний університет «Дніпровська політехніка», м. Дніпро, Україна)

ОЦІНКА ТА ПРОГНОЗУВАННЯ ЯКОСТІ КРЕДИТНОГО
ПОРТФЕЛЯ
АТ КБ «ПРИВАТБАНК»

Актуальність теми дослідження. Кредитна політика будь-якого банку побудована перш за все на ефективно сформованому кредитному портфелю. Саме від кредитного портфеля банку залежить надійність, прибутковість та стабільність банку, результати його діяльності та довіра клієнтів. Формування кредитного портфеля допомагає банку розробити стратегію для розвитку та активності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням щодо формування та аналізу кредити портфеля комерційного банку присвячені наукові роботи таких вітчизняних вчених, як Болгар Т. М.[3], Яременко О. Р., Лисенко Е. Ю. Грушко В.[2].

Метою є проведення оцінки якості кредитного портфеля АТ КБ «ПриватБанк» і надання пропозицій для підвищення ефективності кредитного портфеля. Кредитна діяльність побудована на якості кредитного портфеля.

Виклад основного матеріалу. Кредити – це стаття балансу, що була і буде найбільш прибутковою для комерційного банку. Дослідники стверджують, що кредити є головним чинником розвитку банківської системи.

Було проведено оцінку кредитного портфеля АТ КБ «ПриватБанк» з метою аналізу показників його ефективності. Для початку аналіз кредитної активності за 2015-2019 роки показав частку кредитів у загальній сумі активів.

Як свідчить проведений аналіз кредитна активність ПриватБанку зазнала значних змін у зв'язку з зміною форми власності. Адже, до націоналізації банку кредитування займало найбільшу частку у загальному обсязі активів банку. До 2015 року включно частка кредитів клієнтів у обсязі активів коливалася в межах 70-75%, а починаючи з 2016 року вона стрімко зменшилася, до 18%. Тобто, відхилення частки кредитів у 2016 році порівняно з 2015 роком склало 55,1%, а відхилення виражене у сумі наданих кредитів дорівнює 156 698 млн. грн. Дані, зміни у питомій вазі кредитів у активах за 2016 рік, ще насамперед пов'язане із зменшенням розмірів активів даного банку в цілому.

В 2017 та 2018 роках ми спостерігаємо нарощування кредитного портфеля ПриватБанку. Так, приріст кредитних операцій банк в 2017 році склав 26,4% (5 719 млн. грн.), а в 2018 році – 21,6% (11 805 млн. грн.), відповідно до цього відбулася змінна і питомої ваги кредитів, у 2017 році, вона складала 15,1%, а у 2018 році – уже 18,0%, у 2019 році – 19,2%, що вплине на подальші результати аналізу[1].

Після цього був проведений аналіз структури кредитного портфеля АТ КБ «ПриватБанк» за видами позичальників у 2015-2019 роках. В структурі кредитного портфеля АТ КБ «Приватбанк» з'явилася така складова, як «Кредити, що управляються як окремий портфель». У 2016-2018 рр. дана категорія включає в себе непрацюючі кредити, які були видані до 19 грудня 2016 року. Станом на 2018 рік Банк визнав збитки 209 453 мільйони гривень резерву під очікувані кредитні збитки за цими кредитами (31 грудня 2017 року: резерву під зменшення корисності - 181 887 мільйонів гривень; 31 грудня 2016 року: резерву під зменшення корисності - 180 114 мільйона гривень). У 2019 році загальний обсяг кредитів зріс на 5000 млн. грн., при цьому автоматично відбулося зростання кредитів фізичним, юридичним та підприємствам малого та середнього бізнесу, при цьому спостерігається мінімальне зменшення розміру кредитів, що управляються як окремий портфель[1].

Приріст кредитного портфелю ПриватБанку у 2019 році за вирахуванням резервів склав +9 млрд. грн. (19%), що забезпечено розвитком кредитування: а). юридичних осіб (+2,5 млрд. грн. кредитного портфеля нетто) за рахунок розвитку традиційних продуктів (кредитні лінії, овердрафти) та інноваційних (КУБ); б) фізичних осіб (+7,5 млрд грн кредитного портфелю нетто), що здійснено завдяки розвитку карткових продуктів (картка «Універсальна»), іпотечного кредитування та лізингових продуктів[1].

Отже, проведений аналіз кредитного портфеля показує місце комерційного банку на кредитному ринку, а саме:

– зрозуміти на що саме орієнтується банк, на оптовому чи роздрібному бізнесі(за допомогою оцінки кредитного портфеля за видами позичальника);

– визначити значимість кредитів для діяльності комерційного банку(сформовано на розрахунку частки кредитів та авансів клієнтів в активах банку).

Висновки. У сучасному світі кредитний портфель дозволяє аналізувати якість кредитної політики банку та прорахувати результати кредитної діяльності у звітному періоді. Метою проведення даного аналізу є оцінка та розробка шляхів формування якісного кредитного портфеля. Після аналізу, дійшли висновку, що проблема управління ефективним кредитним портфелем є головною і незмінною проблемою, для відповідних фахівців даного банку, і банків в цілому.

Література.

1. ПриватБанк: фінансова звітність[Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <https://privatbank.ua/ru/about/finansovajaotchetnost/>.
2. Грушко В. Оптимізація структури кредитного портфелю комерційного банку / В. Грушко, Т. Іваненко // Вісник НБУ. – 2014. – №2. – С. 28–32.
3. Болгар Т. М. Проблемні кредити банків як результат реалізації кредитного ризику / Т. М. Болгар // Економічний нобелівський вісник. – 2014. – № 1 (7). – С. 50 – 58.

РЕЦЕНЗІЯ

на кваліфікаційну роботу студентки Національного технічного університету «Дніпровська політехніка» Навчально-наукового Інституту економіки Фінансово-економічного факультету за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» на тему «Оцінка та прогнозування якості кредитного портфеля АТ КБ «ПриватБанк»» Тупіциної Каріни Олександрівни

Кваліфікаційна робота виконана на актуальну тему, тому що кредитний портфель є складним багатофакторним процесом, який передбачає не тільки мінімізацію ризику банківської діяльності, але й виконання основної мети діяльності - нарощування прибутку, тому має особливе значення для банку.

В дипломній роботі розглянуті існуючі теоретико-методичні основи визначення якості кредитного портфеля Банку.

Відповідно до результатів аналізу кредитного портфеля зроблені висновки щодо результативності та економічної доцільності функціонування банку та здійснено планування забезпеченості та надійності, розраховані прогнозні показники. Отримані результати можуть бути використані АТ КБ «ПриватБанк» для забезпечення прибутку та зменшення проблемної заборгованості.

Зміст та структура роботи відповідає отриманому завданню та вимогам до дипломних робіт бакалавра. Робота виконана самостійно, з використанням літературних джерел, законодавчої і нормативної бази.

Рекомендовано присвоєння Тупіциній Каріні Олександрівні ступеня «бакалавр» за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» з оцінкою «відмінно».

Відповідальна особа
(посада, місце роботи)

Печатка установи,

яка засвідчує підпис рецензента

(ПІБ)

Ректору НТУ «ДП»
акад. НАН України
проф. Півняку Г.Г.

ЛИСТ – ЗАМОВЛЕННЯ

Просимо Вас надати можливість студентці групи 072-16-1 фінансового-економічного факультету Навчально-наукового Інституту економіки НТУ «Дніпровська політехніка» за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» Тупіциній Каріні Олександрівні виконати кваліфікаційну роботу на тему «Оцінка та прогнозування якості кредитного портфеля АТ КБ «ПриватБанк»» з використанням обліково-економічної інформації фінансової установи.

Тема роботи є актуальною для даної фінансової установи, тому що завдання, поставлені в роботі, вирішують реальні проблеми фінансової установи і можуть бути використані з метою підвищення результативності та ефективності її діяльності.

Фінансово-економічна інформація, передана для виконання кваліфікаційної роботи, підпадає під дію внутрішнього «Положення про комерційну таємницю» та не підлягає оприлюдненню.

Відповідальна особа
(посада, місце роботи)
Печатка установи,
яка засвідчує підпис рецензента

Машиню Ю.В. (ПІБ)